

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXIII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

I РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 70

София, сръда, 13 априлъ

1932 г.

72. заседание

Вторникъ, 12 априлъ 1932 г.

(Открито отъ председателя А. Малиновъ въ 16 и 45 м.)

СЪДЪРЖАНИЕ:

	Стр.		Стр.
Отпуски, разрешени на народни представители . . .	1485	и труда относно срутването на два етажа отъ бонбонената фабрика на Чаловски въ София. (Съобщение)	1486
Законопроекти:		Предложение за измѣнение и допълнение нѣкои чле- нове отъ правилника за вътрешния редъ на обик- новеното Народно събрание. (Първо четене — разискване)	1490
1) за разрешаване временни кредити за нуждитъ на държавата презъ месецитъ априлъ и май отъ финансовата 1932/1933 г. (Съобщение)	1486	Комисия. Избиране комисия по правилника за вътреш- ния редъ на Народното събрание	1499
2) за извънбюджетенъ (свърхсметенъ) кредитъ за 1931/1932 финансова година. (Съобщение)	1486	Дневенъ редъ за следващото заседание	1500
3) за облекчение на длъжниците. (Трето четене)	1486		
4) за закрила на земеделска-стопанинъ. (Трето четене)	1488		
Питане отъ народния представител А. Бояджиевъ къмъ министра на търговията, промишлеността			

Председателътъ: (Звъни) Откривамъ заседанието. При-
сѣствуватъ нужното число народни представители. За-
седанието е законно.

(Отъ заседанието отсѣствуватъ следнитъ г. г. народни
представители: Ангеловъ Иванъ, Бойчиновъ Михаилъ, Бон-
чевъ Тодоръ, Бояджиевъ Стефанъ, Василевъ Григоръ, Ва-
силевъ Йото, Василевъ Славейко, Влаховъ Димитъръ, Га-
говъ Петъръ, Георгиевъ Стойчо, Даскаловъ Стефанъ, Де-
невъ Андрей, Деневъ Сѣби Димитровъ, Димовъ Вергилъ,
Докумовъ Борисъ, Дочевъ Момчо, Думановъ д-ръ Никола,
Казанакчиевъ Георги, Капитановъ Анастасъ, Караджовъ
Костадинъ, Кафеджийски Георги, Кемилевъ Никола, Коев-
ски Василь, Косачевъ Йорданъ, Куртевъ Иванъ, Лоловъ
Господинъ, Лоловъ Сава, Лунговъ Николай, Маринчевъ
Георги, Мартуковъ Алексъ, Мирски Христо, Момчиловъ
Стойанъ, Мошановъ Стойчо, Мустафовъ Али, Наумовъ
Александъръ, Нейчевъ Адамъ, Неновъ Атанасъ, х. Пет-
ковъ х. Георги, Петровъ Никола, Поповъ Стефанъ, Ризовъ
Стойне, Симеоновъ Иванъ, Славовъ Кирилъ, Стайновъ
Петко, Стамболиевъ Никола, Станевъ Митю, Таслаковъ
Цвѣтко, Тахировъ Хафузъ Юсеинъ, Франгя д-ръ Алексан-
дъръ, Христовъ Димитъръ, Чирпанлиевъ д-ръ Никола и
Юртовъ Георги)

Съобщавамъ на Събранието, че бюрото е разрешило от-
пускъ на следнитъ народни представители:

На г. Йорданъ Косачевъ — 4 дни;
На г. Тодоръ Савовъ — 2 дена;
На г. Георги Георгиевъ — 1 день;
На г. Георги Чернооковъ — 1 день;
На г. Адамъ Нейчевъ — 1 день;
На г. д-ръ Александъръ Франгя — 1 день;
На г. Антонъ Пентиевъ — 4 дни;
На г. Никола Кемилевъ — 1 день;
На г. Георги Кафеджийски — 4 дни;
На г. Коста Лудчевъ — 1 день;
На г. Николай Алексиевъ — 2 дена;

На г. Иванъ Василевъ — 1 день;
На г. Петъръ Гаговъ — 1 день;
На г. Иванъ Симеоновъ — 15 дни и
На г. Георги Маринчевъ — 2 дена.

Народниятъ представител г. Господинъ Лоловъ,
който се е ползувалъ досега съ 8 дни, моли да му се раз-
реша по болестъ 20 дни отпускъ. Прилага медицинско сви-
детелство. Следва Народното събрание да му разреши ис-
кания отпускъ.

Които г. г. народни представители сѣ съгласни да се
разреша 20 дни отпускъ по болестъ на народния предста-
витель г. Господинъ Лоловъ, моля, да вдигнатъ рѣка.
Мнозинство, Събранието приема.

Народниятъ представител г. Тодоръ Якимовъ, който
се е ползувалъ досега съ 19 дни отпускъ, моли да му се
разрешатъ 2 дена отпускъ. Следва Събранието да му раз-
реша искания отпускъ.

Които г. г. народни представители сѣ съгласни да се
разреша на народния представител Тодоръ Якимовъ 2
дена отпускъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Съ-
бранието приема.

Народниятъ представител г. Драгомиръ Апостоловъ
моли да му се разреши 3-дневенъ отпускъ. Ползувалъ се
е досега съ 30 дни отпускъ. Следва Събранието да му раз-
реша искания отпускъ.

Които г. г. народни представители сѣ съгласни да се
разреша на народния представител г. Драгомиръ Апосто-
ловъ 3 дни отпускъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство,
Събранието приема.

Народниятъ представител г. Цвѣтко Таслаковъ моли
да му се разреши 30 дни отпускъ по болестъ. Предста-
ва медицинско свидетелство. Ползувалъ се е досега съ 40 дни
отпускъ. Следва Събранието да му разреши искания от-
пускъ.

Които от г. г. народните представители сж съгласни да се разреши на народния представител Цвѣтко Таслаков 30 дни отпускъ по болестъ, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Народниятъ представител г. Запрянъ Ивановъ, който се е ползувалъ досега съ 12 дни отпускъ, моли да му се разреши по болестъ 20 дни отпускъ. Прилага медицинско свидетелство.

Които от г. г. народните представители сж съгласни да се разреши 20 дни отпускъ на народния представител г. Запрянъ Ивановъ, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Съобщавамъ на Събранието, че отъ Министерството на финанситѣ е постѣпилъ законопроектъ за разрешаване временни кредити за нуждитѣ на държавата презъ месецитѣ априлѣ и май отъ финансовата 1932/1933 г. (Вж. прил. Т. I, № 57)

Ще се раздаде на г. г. народните представители и постави на дневенъ редъ.

Сжщо отъ Министерството на финанситѣ е постѣпилъ законопроектъ за извѣнбюджетенъ (сврѣхсметенъ) кредитъ за 1931/1932 финансова година. (Вж. прил. Т. I, № 58)

Ще се раздаде на г. г. народните представители и постави на дневенъ редъ.

Народниятъ представител г. Асенъ Бояджиевъ е отпразвилъ питане къмъ г. министра на търговията, промишлеността и труда относно срутването два етажа отъ бонбонената фабрика на Чаловски въ София. Г. Асенъ Бояджиевъ пита г. министра: първо, какъ ще обясни катастрофата; второ, какви мѣрки смѣта да вземе за наказанието на виновния господаръ и органитѣ на Инспекцията на труда, и трето, не мисли ли, че трѣбва да се отпустне отъ държавата обезщетение и пенсия за пострадалиятъ? Това питане ще се изпрати на г. министра на търговията, промишлеността и труда, за да отговори.

Пристъпваме къмъ първа точка отъ дневния редъ — трето четене законопроекта за облекчение на длъжниците.

Моля г. докладчика да го докладва.

Докладчикъ Н. Гавриловъ (нац. л): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ поправките и прибавките, приети на второ четене)

Председателътъ: Има думата г. министърътъ на правосъдието.

Министъръ Д. Върбенковъ: Г. г. народни представители! Моля ви да се съгласите, алинея трета на чл. 1 отъ законопроекта да се измѣни така: (Чете) „Тия разпореджания се прилагатъ спрямо всички имачи достовѣрна дата задължения, независимо отъ тѣхния характеръ, съществуващи до 1 януарий 1931 г. включително и тѣхнитѣ подновявания следъ тая дата“. Това трѣбва да се направи, първо, за да се тури една граница, която ще има значение за тия задължения, и второ, за да може ясно и опредѣлено сждѣтъ да знае въ какви рамки ще се движи при даването разсрочките, които допуска чл. 1.

Чл. 7 отъ законопроекта гласи: (Чете) „Длъжникътъ, съ задължения до 200.000 л., на когото пасивътъ надминава актива, може да иска сждбно уреждане (ликвидация) на дълговетѣ си срещу представяне достатъчно обезпечение на кредиторитѣ“. Къмъ този членъ моля да се прибави нова алинея съ следното съдържание: (Чете) „Това право може да бѣде упражнено най-късно до 6 месеци следъ влизане на закона въ сила“. Тая нова алинея уяснява докога длъжникътъ може да се ползува отъ това право.

На чл. 8 отъ законопроекта, за удобство и за уеднаквяване съ законопроекта за закрила на земеделеца-стопанинъ, моля народното представителство да се съгласи да дадемъ следната редакция: (Чете) „Молбата за сждбно уреждане на дълговетѣ се подава до надлежния мирови сждия.

Решенията на мировия сждия подлежатъ на въззивно обжалване въ 2-седмиченъ срокъ предъ съответния окръженъ сждъ, като дѣлата за дългове до 30.000 л. се разглеждатъ отъ едноличенъ съставъ. Решенията на сжда — респ. на окръжния сждъ — „не подлежатъ на обжалване“.

При това положение, г. г. народни представители, явно е, че чл. 19, въ който се казва, че „сждѣтъ се произнася съ решение, което не подлежи на никакво обжалване“, става безпредметенъ и моля да се заличи отъ законопроекта.

Следователно, чл. 20 става чл. 19, чл. 21 става чл. 20, чл. 22 става чл. 21, който предлагамъ да се измѣни така: (Чете) „Ако длъжникътъ не изпълни възложенитѣ му съ решението на сжда задължения спрямо нѣкой отъ кредиторитѣ, съгласно предвиденитѣ въ сждното решение усло-

вия, сждбното уреждане на дълговетѣ пада изцѣло по право и всички задължения ставатъ изискуеми веднага, като се спада отъ тѣхъ само изплатената до този моментъ частъ — сума — освенъ въ форсъ-мажорни случаи, въ които мировиятъ сждия може да опредѣли новъ срокъ за изплащане просрочената вноска“.

Така нумерацията се измѣнява и нататѣкъ, като чл. 23 става чл. 22, чл. 24 става чл. 23, чл. 25 става чл. 24, и дохождаме до чл. 26, който става чл. 25. На края на този членъ азъ предлагамъ да се прибави следната алинея: (Чете) „Тая наредба важи само за вземания, възникнали до 1 януарий 1931 г.“. Това го правимъ, за да нѣма съмнение сждѣтъ, че може да се ползуватъ съ тѣзи облекчения само задълженията, които сж станали дотогава.

По-нататѣкъ нумерацията на членоветѣ респективно се измѣнява, като нумерътъ на всѣки членъ се намалява съ единица, и дохождаме до чл. 38, който става чл. 37 и който азъ предлагамъ да се измѣни така: (Чете) „Разпореджанията на този законъ не засѣгатъ вземанията на Българската земеделска банка и Българската ипотечна банка, а сжщо и вземанията на наемни работници и занаятчии за извършени отъ тѣхъ работи, както и за дългове до 1.000 л. за доставени на кредитъ стоки.

Постановленията на чл. чл. 7 и 16 на този законъ не се отнасятъ до задълженията къмъ популярнитѣ банки, съ изключение на сконтранитѣ при тѣхъ записи на заповѣди. Популярнитѣ банки, обаче, запазватъ правата си по отношение сконтантитѣ по такива записи на заповѣдъ“.

Предлагамъ сжщо така да се прибави новъ, последенъ, чл. 38 съ следния текстъ: (Чете) „Този законъ влиза въ сила отъ деня на публикуването му и отмѣнява всички закони, които му противоречатъ“.

Председателътъ: Пристъпваме къмъ гласуване.

Г. министърътъ на правосъдието предлага, щото алинея трета на чл. 1 да се измѣни така: (Чете) „Тия разпореджания се прилагатъ спрямо всички, имачи достовѣрна дата задължения, независимо отъ тѣхния характеръ, съществуващи до 1 януарий 1931 г. включително и тѣхнитѣ подновявания следъ тая дата“.

Моля г. г. народните представители, които приематъ това предложение на г. министра на правосъдието, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Г. министърътъ на правосъдието предлага сжщо, щото къмъ чл. 7 да се прибави една нова алинея въ смисълъ: (Чете) „Това право може да бѣде упражнено най-късно до 6 месеци следъ влизане на закона въ сила“.

Моля г. г. народните представители, които приематъ това предложение на г. министра на правосъдието, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Г. министърътъ на правосъдието предлага сжщо чл. 8 да се измѣни така: (Чете) „Молбата за сждбно уреждане на дълговетѣ се подава до надлежния мирови сждия.

Решенията на мировия сждия подлежатъ на въззивно обжалване въ 2-седмиченъ срокъ предъ съответния окръженъ сждъ, като дѣлата за дългове до 30.000 л. се разглеждатъ отъ едноличенъ съставъ. Решенията на сжда не подлежатъ на обжалване“.

Моля г. г. народните представители, които приематъ това предложение на г. министра на правосъдието, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Г. министърътъ на правосъдието предлага сжщо чл. 19 отъ законопроекта да се премахне, като съобразно съ това ще се измѣни и по-нагатышната нумерация на членоветѣ.

Моля г. г. народните представители, които сж съгласни съ това предложение на г. министра на правосъдието, да се премахне чл. 19, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Г. министърътъ на правосъдието предлага сжщо чл. 22, който става чл. 21, да се измѣни така: (Чете) „Ако длъжникътъ не изпълни възложенитѣ му съ решението на сжда задължения спрямо нѣкой отъ кредиторитѣ, съгласно предвиденитѣ въ сждното решение условия, сждбното уреждане на дълговетѣ пада изцѣло по право и всички задължения ставатъ изискуеми веднага, като се спада отъ тѣхъ само изплатената до този моментъ частъ, освенъ въ форсъ-мажорни случаи, въ които мировиятъ сждия може да опредѣли новъ срокъ за изплащане просрочената вноска“.

Моля г. г. народните представители, които приематъ това предложение на г. министра на правосъдието, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Г. министърътъ на правосъдието предлага сжщо къмъ чл. 26, който става чл. 25, да се прибави нова алинея въ смисълъ: (Чете) „Тая наредба важи само за вземания, възникнали до 1 януарий 1931 г.“

Моля г. г. народните представители, които приемат това предложение на г. министъра на правосъдието, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Г. министърът на правосъдието предлага също чл. 38, който става чл. 37, да се измени така: (Чете) „Разпорежданията на този закон не засягат вземанията на Българската земеделска банка и Българската ипотечна банка, а също и вземанията на наемни работници и занаятчийци за извършени от тях работи, както и за дългове до 1.000 л. за доставени на кредит стоки“.

А. Ляпчев (д. сг): Ами Народната банка защо не я впишете?

Министър Д. Върбенов: Народната банка не я вписваме, защото към нея няма такива задължения.

Председателът: (Продължава да чете) „Постановленията на чл. 7 и 16 на този закон не се отнасят до задълженията към популярните банки, с изключение на сконтираните при тях записи на заповѣди. Популярните банки, обаче, запазват правата си по отношение сконтантите по такива записи на заповѣди“.

Министър Д. Върбенов: Моля, г. председателю, в текста, след думите „вземанията на“ да се прибавят думите „Българската народна банка“, защото тия думи липсват.

А. Ляпчев (д. сг): Разбира се.

Председателът: Моля г. г. народните представители, които приемат това предложение на г. министъра на правосъдието за изменение на чл. 38, който става чл. 37, заедно с думите, които липсват — „Българската народна банка“ — да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Също така г. министърът на правосъдието предлага да се прибави един нов член 38 — според новата нумерация — с следното съдържание: „Този закон влиза в сила от деня на публикуването му и отменя всички закони, които му противоречат“.

Преди, обаче, да дам на гласуване това предложение на г. министъра на правосъдието, аз съмтам, че трябва да се справим предварително с едно друго предложение за една добавка към закона, като нов чл. 38. Това предложение е направено от народния представител г. Цоню Бръшлянов и е приписано от 10 души народни представители, както поведя правилникът. Това предложение има следното съдържание: (Чете)

„По всички сдѣлки, сключени с заложни кѣщи за продажба на движими вещи с право на изкупуване, срокът за упражняване на това право, ако не е изтекъл, се продължава с една година.“

Също толкова време се продължава срокът и на сключени с казаните кѣщи и гарантирани с залог заеми, чийто падеж още не е настъпил.

През време на отсрочката заложната кѣща има право на лихва 7% годишно, само ако не е взела от длъжника свръх-лихви под формата на „гардероб“ и др.“

Давам думата на г. Бръшлянов да развие предложението си, за да стане ясно на г. г. народните представители.

Ц. Бръшлянов (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Законопроектът за облекчение на длъжниците би останал с една празнота, ако не се засегне една голяма категория длъжници, преимуществено в София, които може би по хиляди на ден, или най-малко по стотици, са принудени да залагат свои вещи, често пъти твърде ценни, в едни кѣщи наречени заложни, които нямат нищо общо с онѣзи кѣщи, които ги има в благоустроените страни, така наречените ломбарди в Русия, издържани от общините, където предметът действително се залагат, а не се продават, както става у нас, или каквито са в Франция така наречените *mont des piѣtѣ*. Когато бѣх подбутан от хора интелигентни да направя това предложение — мога да го кажа, няма защо да го крия, от писатели, които са принудени често пъти да залагат и книгите си — . . .

Х. Чолаков (з): И пардесютата си.

Н. Захариев (з): И депутати залагат.

Ц. Бръшлянов (д. сг): . . . аз, за да бѣде по-точна редакцията на предложението, се отнесох до председа-

теля на кодификационната комисия. Трѣбва да ви призная, че когато бѣх при него и се установихме върху текста, тамъ заварих един касационен съдия, почтен човѣкъ, който не само намѣри идеята за добра, но и разказа един случай, какъ един интелигентен човѣкъ, . . .

Председателът: Това са подробности, г. Бръшлянов! Говорете по предмета, защото имате само 10 минути време.

Ц. Бръшлянов (д. сг): . . . заложил един килим, който струвал 40.000 л., за 4.000 л. Преди да го заложим, предложено му едно лице вътре в самата заложна кѣща да го продаде за 20.000 л., обаче той предпочел да го заложим за 4.000 л. с надеждата да си го вземе обратно като внесе сумата. Всички договори с тѣзи заложни кѣщи — на брой 38 в София, за които сведения могат да се съберат само от полицията, защото няма никаква регламентация по тях — стават в формата на продажба с право на изкупуване. В договорния срок, който обикновено е един месец, заложната кѣща задържа, освен лихвите, още по 1 л. на ден на всѣки 100 л. . . .

Н. Захариев (з): За гардероб.

Ц. Бръшлянов (д. сг): . . . за гардероб. Тѣзи суми, които заложните кѣщи удържат, са действително една незаконна лихва. Можете да си представите каква загуба представляват за тѣзи истински бедни хора предметите, които остават неоткупени.

Г-да! Ако договорите, които се сключваха в тѣзи заложни кѣщи, бѣха правени в формата на залог, тогава би могло другоаче да се постѣпи, но понеже тѣ са сключени в форма на продажба с право на изкупуване, необходимо е съ специален текст в законопроекта да се даде един мораториум за упражняване правото на изкупуване поне за онѣзи, срокът на които не е изтекъл. Би трѣвало, г-да, не с случайно законодателство, но с една инициатива на общината или на популярните банки да се създаде за бедното, особено интелигентното, население в София един истински почтен залоген институт, каквито са ломбардите в Русия и *mont de piѣtѣ* в Франция, а не каквито са тѣзи заложни кѣщи у нас.

Ето защо, аз слагам в алинея първа на моето предложение едногодишен мораториум за всички такива сдѣлки, за които срокът за упражняване правото на изкупуване още не е изтекъл.

Също толкова време да се продължи срокът и за сдѣлки, които случайно биха били направени в форма действително на залог, а не на продажба, макаръ че от проѣрквата, която се направи в полицията, която единствена има сведения за тия кѣщи, излѣзе, че подобни сдѣлки няма, всички сдѣлки са сключени само с право на изкупуване.

И трето, понеже с гардеробното право се взема една крайно тежка и незаконна лихва, то през време на едногодишния мораториум, законно е кѣщата да вземе 7% лихва само ако докаже, че предварително не е взела под форма на гардероб незаконна лихва.

Г. г. народни представители! Аз мисля, че ще отговорим на една нужда и ще попълним законопроекта, ако това мое предложение бѣде прието.

Председателът: Има думата г. министърът на правосъдието.

Министър Д. Върбенов: Аз съм съгласен с това допълнение на законопроекта.

Председателът: Моля г. г. народните представители, които приемат предложението, направено от народния представител г. Цоню Бръшлянов, което вече аз прочетох и противъ което г. министърът на правосъдието няма нищо, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. (Веселост върѣдъ мнозинството, понеже гласуват и работниците)

С. Тошев (раб): Ние сме противъ всѣкакво разбойничество.

П. Стоев (раб): Ние сме даже за премахването на тѣзи заложни кѣщи, които обират хората най-безбожно.

Председателът: Има предложение от г. министъра на правосъдието да се прибави още един нов и последен член 39 в законопроекта в смисълъ: (Чете) „Тоя закон влиза в сила от деня на публикуването му и отменя всички закони, които му противоречат“.

Моля г. г. народните представители, които приемат това предложение на г. министра на правосъдието, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г. г. народните представители, които приемат на трето четене законопроекта за облекчение на длъжниците, като се имат пред вид всички вотиранни от Събранието до тоя момент допълнения и преправки, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. (Ръкоплъскания от мнозинството. Вж. прил. Т. II, № 38)

Минаваме към следната точка от дневния ред — трето четене на законопроекта за закрила на земледѣлца-стопанинѣ.

Моля г. докладчика да го докладва.

Докладчикъ А. Буковъ (з): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ поправките и прибавките, приети на второ четене)

Председателѣтъ: Има думата г. министърѣтъ на земледѣлието.

Министъръ Д. Гичевъ: Г. г. народни представители! Имам да направя две предложения: едното по чл. 5, другото по чл. 15.

За предложението, което искамъ да направя въ връзка съ чл. 5, споменахъ при разискването и гласуването на законопроекта на второ четене, когато съмъ казалъ: (Чете) „... предвиждаме едно постановление, споредъ което чистиятъ доходъ отъ земледѣлскитѣ машини не може да бѣде употребенъ за други цели, освенъ за изплащане дълга, произходящъ отъ покупката на тѣзи машини. Предвижда се сѣщо така и правото на кредитора, ако той вижда въ лицето на своя клиентъ единъ недобросъвѣстенъ длъжникъ, да поиска отъ мировия сѣдия назначаването на единъ административенъ управителъ на машината — вършачка, кукурузороначка или каквато и да е тя — който да събира доходитѣ отъ тази машина, които да служатъ изключително за изплащане на дълга за тази последната“. Въ послѣдствие, обаче, при гласуването е пропуснато да бѣде направено своевременно това предложение, което сега правя. То има следната редакция: (Чете)

„Къмъ чл. 5, следъ алинея VI, се прибавятъ две нови алинеи:

Чистиятъ доходъ отъ едрия земледѣлски инвентаръ служи изключително за погасяване дълга по покупката на сѣщия.

При явно лошо стопанисване на машинитѣ, кредиторитѣ, както и всѣки длъжникъ-съпритежателъ може да поиска отъ сѣда да назначи, при нужда, сѣдебенъ управителъ, предимно изъ сѣдбата на съпритежателитѣ. Възнаграждението на управителя се опредѣля отъ сѣда при назначаването на сѣщия“.

Предвижда се възнаграждението да се опредѣля при самото назначаване на управителя, за да се знае още тогава какво евентуално би коствувалъ този управителъ. Като се знае това, както длъжникътъ-съпритежателъ, който би се обременилъ съ излишенъ разходъ за възнаграждение на управителя, сѣщо така и кредиторътъ, въ чийто ущрѣбъ би билъ тоя разходъ — защото, вмѣсто тая сума да отиде за погасяване на дълга, ще отиде за възнаграждение на управителя — само въ много крайни случаи, при явна недобросъвѣстностъ отъ страна на длъжника, ще прибѣгнатъ до това право да възложатъ управлението на машината на единъ сѣдебенъ управителъ.

Н. Захариевъ (з): Кой ще плаща на управителя?

Министъръ Д. Гичевъ: Отъ дохода на машината ще се плаща.

Н. Захариевъ (з): Нѣма да стигне.

Министъръ Д. Гичевъ: Щомъ нѣма да стигне, нѣма да се намѣри глупавъ кредиторъ, който да не си знае смѣтката и безъ нужда, когато длъжникътъ добросъвѣстно управлява машината, и следъ като посрещне всички присѣщи разходи на производството, отдѣля чистия доходъ за погасяване на дълга, да иска сѣдебенъ управителъ. Ако е съпритежателъ на машината и други приходи нѣма, и следъ като е отдѣлилъ необходимото за своята прехрана, което му се гарантира отъ други членове на закона, и отдѣля чистия доходъ за погасяване на дълга, не вѣрвамъ да се намѣри кредиторъ, който да иска да намали съ разхода за административенъ управителъ частта отъ дохода, която иначе той би прибралъ за погасяване на своето вземане. Ние не можемъ, обаче, да не предвидимъ подобна възможностъ за назначаване на сѣдебенъ упра-

витель което е голѣма гаранция както за кредитора, така и за съдлжниците, защото можемъ да имаме случаи, когато съдружници на дадена машина сѣ повѣрили управлението ѣ на едина отъ съдружниците и тоя единъ се оказва недобросъвѣстенъ или недостатъчно подготвенъ. Въ такъвъ случай нѣкои отъ съдружниците или съдлжниците, като видятъ своитѣ интереси недостатъчно добре защитени, иматъ право да се отнесатъ до мировия сѣдия и мировиятъ сѣдия, следъ преценка на нуждата, може да назначи единъ такъвъ управителъ, чието възнаграждение още въ момента се опредѣля.

П. Деневъ (р): Да се каже, че „мировиятъ сѣдия“ го назначава и опредѣля възнаграждението му, а не „сѣдѣтъ“.

Министъръ Д. Гичевъ: Да, „мировиятъ сѣдия“ ще се каже.

И. Василевъ (з): Г. министре! Единъ въпросъ въ връзка съ Вашето предложение. Въ алинея втора на чл. 2 е казано: „притежатели на едъръ земледѣлски инвентаръ“. Бихъ молилъ да обясните какъ се разбира думата „притежатели“ — дали физически или юридически лица — съдружия, кооперации и др.

Министъръ Д. Гичевъ: Мене ми се струва, г. г. народни представители, че този въпросъ е продиктуванъ пакъ отъ едно преголѣмо желание за едно излишно изясняване текста на законопроекта. Ако искахме да засегнемъ съ тоя текстъ на алинея втора само земледѣлскитѣ стопани, притежатели на едъръ земледѣлски инвентаръ, тая алинея би била излишна, защото тѣ на общо основание сѣбѣ да се ползватъ отъ постановлението на закона досежно всички свои задължения, независимо отъ тѣхния произходъ и независимо отъ назначението на заема, който сѣ сключили. Когато казваме въ алинея втора на чл. 2: „Притежателитѣ на едъръ земледѣлски инвентаръ се ползватъ отъ разпоредбитѣ на настоящия законъ за задълженията си, независимо отъ размѣра имъ, произхождащи отъ покупка на сѣщия“, само по себе си се разбира, че притежателъ на тоя инвентаръ може да бѣде не само земледѣлски стопанинъ, но и една кооперация, едно съдружие, незарегистрирано въ сѣда и т. н.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: И една кооперация.

Министъръ Д. Гичевъ: Да, и кооперация.

Минавамъ по-нататкъ къмъ предложението, което искамъ да направя за вписване една нова алинея къмъ чл. 15 отъ законопроекта.

Вие знаете, че въ този членъ се посочватъ кредиторитѣ, по отношение на чийто вземания постановленията на настоящия законъ, всички или пъкъ нѣкои отъ тия постановления, не се отнасятъ. Изключението, така както е редактиранъ чл. 15, засѣга най-напредъ Българската земледѣлска банка. Съображенията, които сѣ ни накарани да изключимъ отъ постановленията на закона — отъ всички постановления, отъ първото до последното — Българската земледѣлска банка, бѣха изложени на почетамото народно представителство при гласуване тоя членъ на второ четене. Сѣшитѣ съображения ни накараха да изключимъ и ония кредитни кооперации, които подлежатъ на кредитиране отъ Българската земледѣлска банка. Вие знаете, че въ тия институти фактически нѣма никакво лихварство. Това сѣ едни кооперативни кредитни институти, въ които длъжникътъ е сѣщевременно и кредиторъ. Тѣхниятъ капиталъ въ по-голѣмата си частъ е набранъ отъ дѣлове и отъ влогове на самитѣ членове. И ние, особено днесъ, не можемъ да си позволимъ никаква мѣрка, която би дала за резултатъ разколебаване довѣрието, кредита на кооперациитѣ въ нашата страна или би затруднила тѣхнитѣ функции. Въ единъ моментъ, когато ние искаме да помогнемъ на нашето земледѣлско население, за да се измъкне то отъ лапитѣ на лихварството, да го освободимъ отукъ нататкъ отъ зеленичарството; когато искаме да му дадемъ възможностъ да намѣри кредитъ у кредиторъ, който нѣма да му смъкне кожата, въ този моментъ ние не можемъ съ едни законодателни мѣрки да нанасяме удари на тия кредитни учреждения, които по пѣтя на взаимопомощта, на самопомощта самитѣ селски стопани, па и другитѣ дребни икономически сѣществувания въ нашата страна, сѣ си създали. Това, което се каза за селскитѣ кредитни кооперации, въ голѣма степенъ може да се каже и за други едни кредитни учреждения, които раздаватъ повечето градски кредитъ на занаятчи и дребни търговци. Една частъ отъ тия кредитни учреждения, макаръ и незначи-

телна, е нахълтала и въ селата и услужва едно значително число отъ земеделъското население.

Г. г. народни представители! Нѣма да влизамъ тукъ въ споръ, иматъ ли право на съществуване популярните банки въ селата, кждето има селски кредитни кооперации или нѣматъ това право и трѣбва да ги изгонимъ отъ тамъ. Тоя въпросъ е свършено отдѣленъ; той би могълъ да се повдига и да се разрешава, когато нѣкога ще се измѣни законътъ за кооперативните сдружения въобще. Тоя въпросъ е въпросъ на координиране политиката на дветѣ наши кооперативни банки: Българската земеделъска банка и Българската централна кооперативна банка.

Миналия пѣтъ г. Ради Василевъ и г. Кондаковъ, ми се струва — последниятъ отъ болшинството — бѣха направили едно предложение, противъ което азъ по принципъ не се обявихъ, гласуването на което, обаче, бѣше предложено на съвѣстѣта и на разума на народното представителство и то бѣше отхвърлено. То целѣше да освободи популярните банки отъ постановленията на алинея втора на чл. 5, т. е. отъ намаляването до 50% на тѣхните вземания, като всички други постановления — за разсрочките, за намалената лихва, за спирането на изпълнителните действия до 1 декемврий 1932 г. — останатъ да засѣгатъ и задълженията къмъ популярните банки. Ако, г. г. народни представители, това предложение бѣше прието така широко, както бѣше направено, ние щѣхме, наистина, поради голѣмия видъ операции, които вършатъ нашите популярни банки, поради разнитѣ форми на кредитъ, който тѣ раздаватъ, да направимъ едно голѣмо изтърбушване въ текста и съдържанието на цѣлия законопроектъ за закрила на земеделъска-стопанинъ, защото тогава можеше да има случаи, когато селски лихвари, когато търговци или зеленичари щѣха да искатъ да се възползватъ отъ постановленията на тоя членъ, като цѣлия свой селски портфейлъ, всички полици, които иматъ отъ земеделъски стопани, ги шкантираха — може вече и да сж ги шкантирали — въ популярните банки, и тогава щѣхме да имаме налице задълженията не къмъ лихвари, не къмъ търговци, а къмъ популярни банки, уреждането на които е изключено отъ постановленията на настоящия законъ. Затова предложението, което правя сега за едно допълнение къмъ чл. 15, предвижда освобождаване на популярните банки отъ постановленията на алинея втора къмъ чл. 5, т. е. да нѣма намаляване до 50% на тѣхните вземания, обаче, на ония само тѣхни вземания, които сж директно раздадени на тѣхни членове-длъжници. А вие знаете, че директенъ кредитъ всѣка кооперация, въ това число и популярната банка, дава само на своите членове срещу записъ на заповѣдъ. Никой, ако не е членъ, не може да получи заемъ отъ една популярна банка. За тия заеми, които сж чисто кооперативни, които сж раздадени тѣй, както заемите на селските кредитни кооперации, на спестовните, на взаимноспомогателните каси, за всички тия вземания, ние казваме: намаляването до 50% не може да става; тамъ длъжникътъ ще се ползува само отъ другите облиги на закона: за разсрочката, за мораториума и за намалената лихва до 7%. Когато, обаче, имаме шкантирани полици, когато полицата на селянина-земеделълецъ е шкантирана въ нѣкоя популярна банка отъ неговия прямъ кредиторъ, въ тоя случай земеделъскиятъ стопанинъ има право да се ползува отъ всички постановления на законопроекта по отношение на своя кредиторъ: за разсрочката, за намалената лихва, а сжщо така да получи по преценка на съдията едно процентно намаляване на дълга си до 50%. И популярната банка, обаче, запазва всички свои права по отношение сконтанта на полицата.

Текстътъ на тая нова алинея, която моля да се прибави къмъ чл. 15, е: (Чете) „Постановленията на алинея втора на чл. 5 на тоя законъ не се отнасятъ до задълженията къмъ популярните банки, сж изключение на сконтантирните при тѣхъ записи на заповѣдъ, произходящи отъ задължения за земеделъски стопани. Популярните банки, обаче, запазватъ правата си срещу сконтантирнъ по такива записи“. Съ това ние въ сжщностъ правимъ едно по-справедливо третиране на частните кредитори. Защото иначе, единъ частенъ кредиторъ, който е сконтантиралъ своята полица, произходяща отъ задължения на земеделъски стопанинъ, въ една провинциална акционерна банка, щѣше да бѣде зашегнатъ отъ всички постановления на закона, както и кредиторъ, който е задържалъ полицата въ себе си. Онзи, обаче, който е сконтантиралъ полицата въ популярна банка, щѣше да бѣде освободенъ отъ постановленията на закона. Сега, съ тази редакция, която даваме на тази алинея, съ това частично облекчение, което правимъ на популярните банки, става едно еднакво и справедливо третиране на всички кредитори, които сж сконтантирали полици, получени отъ земеделъските стопани.

Въ четвъртия редъ на чл. 15 следъ думите „кооперативна банка“ бихъ молили да се добавятъ думите: „Ипотекарната банка“. Това е по-скоро за единъ принципъ, защото, споредъ закона за Ипотекарната банка, земеделъските стопани — и това бѣше за добро — почти не могатъ да добиятъ кредитъ отъ Ипотекарната банка, тѣй като най-малката сума, която тя дава е 5.000 швейцарски франка. Може да има единични случаи, петъ или десетъ, земеделъски-стопани да сж сключили заемъ отъ Ипотекарната банка, но и тѣ подпадатъ подъ грижитѣ на Българската земеделъска банка, защото това сж земеделъски стопани, на които мѣстото не е при Ипотекарната банка — Земеделъската банка трѣбва да ги прибере. Земеделъската банка трѣбва да поеме ипотека имъ къмъ Ипотекарната банка и да ги освободи отъ задълженията, които иматъ тѣ къмъ тая последната, кждето погашенията сж шестмесечни — нѣщо, което представлява голѣма трудностъ за земеделъска-стопанинъ, който въ най-частливия случай може да има пари единъ пѣтъ въ годината, никога, обаче, два пѣти. Така че, правимъ тая добавка, за да не изпадне въ противоречие съ закона за устройството на ипотечния кредитъ и съ специалния законъ, който е гласуванъ отъ Народното събрание за учредяването на Ипотекарната банка.

Това сж, г-да, дветѣ предложения, които правя по чл. чл. 5 и 15 и които моля Народното събрание, пакъ съ разумъ и съвѣстъ, да ги гласува. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

А. Ляпчевъ (д. сг): Не сѣмѣте ли, че и Народната банка се намира въ сжщото положение?

Министъръ Д. Гичевъ: Не, защото Народната банка нѣма раздадени никакви кредити направо на земеделъци.

А. Ляпчевъ (д. сг): Понеже говорите за принципъ.

Министъръ Д. Гичевъ: Управлението на Народната банка ми бѣше връчило едно изложение — нѣма да кажа, че то бѣше отъ директоритѣ, защото знаете, че въ Народната банка има и други стопански и обществени деятели — съ което искаше да не правимъ никакво изключение между кредиторитѣ, да не привилегираме никого отъ тѣхъ, а да ги третираме еднакво. Азъ разбирамъ това, което Народната банка иска. Отъ свое гледище тя е напълно права, защото управлението на Народната банка разбира много добре, че когато привилегираме Земеделъската банка, когато привилегираме кооперациите, утре, когато мировиятъ съдия ще събере на едно мѣсто актива на единъ длъжникъ, когато ще види и неговия пасивъ и се убеди, че ще трѣбва да стане намаление на задълженията му, ако това намаление бѣше общо, то можеше да бѣде, да кажемъ, 20%, както за вземанията на частния кредиторъ, така и за вземанията на Земеделъската банка. Когато, обаче, днесъ ограничаваме скддията и му казваме: „Ти не можешъ да намалявашъ съ 20% вземанията на Земеделъската банка“, то въ такъвъ случай, много естествено е, че, за да стигне цифрата, която му трѣбва, мировиятъ съдия ще намали вземанията на частните кредитори съ 40%. Всѣки разбира, че това ще бѣде въ ущърбъ на тѣзи кредитори, които се засѣгатъ отъ закона, когато ще има единъ кредиторъ привилегиранъ. И Българската народна банка, официално е поискала да не бѣде въ числото на привилегираните кредитори. Тя сама си позволява лукса да се откаже отъ тази привилегия, която имаме намѣрение да ѝ дадемъ, ржководена отъ съображението, че тя не е никаква кредиторка на земеделъското население и че настоящиятъ законъ не се отнася до нея. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Председателъ: Пристѣпваме къмъ гласуване.

Г. министърътъ на земеделъието предлага, щото къмъ чл. 5 на законопроекта да се прибави нова алинея 7, която да гласи така: (Чете) „Чистиятъ доходъ отъ едрия земеделъски инвентаръ служи изключително за погасяване дълга по покупката на сжщия.

„При явно лошо стопанисване на машините, кредиторътъ, както и всѣки длъжникъ-съприжателъ може да поиска отъ сжда да назначи, при нужда, съдебенъ управителъ, предимно изъ срѣдата на съприжателитѣ. Възнаграждението на управителя се опредѣля отъ сжда при назначаването на сжщия“.

Народниятъ представителъ г. Панайотъ Деневъ предлага, щото въ това предложение вмѣсто думата „сжда“ да се поставятъ думите „мировия съдия“, което се приема отъ г. министра.

Моля г. г. народните представители, които приемат това предложение на г. министъра, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Г. министърът предлага, щото въ чл. 15 на четвъртия редъ, следъ думитъ „Българската централна кооперативна банка“, да се добавятъ думитъ „и Ипотекарната банка“. Които приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Г. министърът на земледелието прави предложение, щото къмъ чл. 15 да се добави нова алинея, която да гласи така: (Чете) „Постановленията на алинея втора на чл. 5 на тоя законъ не се отнасятъ до задълженията къмъ популярните банки, съ изключение на сконтиранитъ при тяхъ записи на заповѣди, произходящи отъ задължения на земледѣлски стопани. Популярните банки, обаче, запазватъ правата си срещу сконтантитъ по такива записи“.

Министъръ Д. Гичевъ: Бихъ молилъ следъ думитъ „популярните банки“ да се прибави фразата „подлежащи на кредитиране отъ Българската централна кооперативна банка“.

А. Ляпчевъ (д. ср): Правилно е.

Министъръ Д. Гичевъ: Защото не знаемъ дали нѣма и нѣкоя акционерна банка да се нарече популярна.

П. Деневъ (р): (Казва нѣщо)

Министъръ Д. Гичевъ: Тия популярни банки, които по закона могатъ и иматъ право да бждатъ кредитирани отъ Земледѣлската банка.

П. Деневъ (р): Тѣ всички иматъ право.

Министъръ Д. Гичевъ: Защото въ провинцията може да има нѣкоя търговска популярна банка, която да се нарича кооперативна. Ние имаме предъ видъ популярните банки — кооперативни сдружения.

П. Деневъ (р): Подлежащи на кредитиране отъ Българската централна кооперативна банка.

Министъръ Д. Гичевъ: Да, подлежащи на кредитиране отъ Българската централна кооперативна банка. Затуй не казваме само „популярни банки“, а казваме „популярните банки, подлежащи на кредитиране отъ Българската централна кооперативна банка“.

Р. Василевъ (д. ср): Това трѣбва да се разбира и по закона за облекчение длъжниците.

Министъръ Д. Гичевъ: Не мога азъ да предлагамъ за него законъ.

Председателътъ: Г. министърът на земледелието прави прочее предложение, щото новата алинея, която се добавя къмъ чл. 15, да гласи така: (Чете) „Постановленията на алинея втора отъ чл. 5 на тоя законъ не се отнасятъ до задълженията къмъ популярните банки, подлежащи на кредитиране отъ Българската централна кооперативна банка, съ изключение на сконтиранитъ при тяхъ записи на заповѣди, произходящи отъ задължения на земледѣлски стопани. Популярните банки, обаче, запазватъ правата си срещу сконтантитъ по такива записи“.

Моля г. г. народните представители, които приематъ това предложение на г. министъра, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г. г. народните представители, които приематъ на трето четене законопроекта за закрила на земледѣлска стопанинъ, тъй както се прочете отъ г. докладчика, като се иматъ предъ видъ направенитъ отъ г. министъра и вотиранитъ отъ Камарата измѣнения, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема. (Ръжкоплѣскания отъ мнозинството)

(Вж. прил. Т. II, № 39)

Давамъ петъ минути отидихъ.

(Следъ отидиха)

Председателстващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Заседанието продължава. Пристапваме къмъ трета точка отъ дневния редъ — първо четене на предложението за измѣнение и допълнение на нѣкои членове отъ правилника за вътрешния редъ на обикновеното Народно събрание.

Има думата народниятъ представителъ г. Георги Генновъ.

Обаждатъ се: Нѣма го.

Д. Икономовъ (раб): Права предложение да се пререди тая точка отъ дневния редъ, поради това, че вносителитъ отсъствуватъ.

П. Стоевъ (раб): Извикайте вносителитъ-земледѣлци! (Влиза Г. Генновъ)

Председателстващъ Н. Захариевъ: Имате думата, г. Генновъ.

Г. П. Генновъ (р): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Законодателното предложение за измѣнение и допълнение на нѣкои членове отъ правилника за вътрешния редъ на Народното събрание има за целъ да направи колкото е възможно по-експедитивна дейността на Народното събрание. Това е съществена целъ, която преследватъ вносителитъ на предложението.

Азъ нѣма да се спирамъ върху отдѣлнитъ постановления на предложението, защото тѣ ще бждатъ обсъдени въ специалната комисия, която ще бжде избрана и която ще има за целъ, като ги поправи, да направи правилника колкото е възможно по-целесъобразенъ съ огледъ на нашата работа тукъ.

Главното, което азъ трѣбва да подчертая, е, че наистина има нѣкои дефекти въ сегашния правилникъ, които е необходимо да бждатъ поправени, за да може наистина Народното събрание да отговаря по-точно на задачата, която му предстои, особено въ днешнитъ времена, когато, безспорно, се изисква една по-интензивна дейностъ въ областта на законодателството. Днесъ ние се намираме въ едно твърде изключително положение, когато законодателътъ трѣбва да наблюдава развитието на общественитъ отношения и винаги да бжде готовъ да интервенира, когато стане нужда. Въ едно по-нормално време дейността на законодателя може да бжде по-слаба, по-малко интензивна. Днесъ, обаче, това не е позволено; законодателътъ трѣбва винаги да бжде на своя постъ и да интервенира всѣкога, когато е необходимо.

Друга една целъ на този законопроектъ, г. г. народни представители, е да се улесни разпространението специално на дневницитъ на Народното събрание. Това ние направихме нарочно, за да могатъ дневницитъ на Народното събрание да изиграятъ известна възпитателна роля въ нашия общественъ животъ. Ония сведения, които се даватъ въ нашата ежедневна преса, сѣ съвсемъ недостатъчни да осветлятъ общественото мнение върху онова, което става въ Народното събрание. Дневницитъ се получаватъ въ нѣкои държавни и обществени учреждения, обаче, обикновено тѣ оставатъ неразрѣзани, малцина сѣ ония, които хвърлятъ погледъ върху дейността на законодателя. Въ правилника се предвижда начинъ за широко разпространение на дневницитъ на Народното събрание, за да могатъ тѣ наистина да достигнатъ, както това става съ ежедневната преса, до рѣцетъ на българския избирателъ, за да може той самъ да контролира дейността на своитъ избраници. Съ това ние смѣтаме, че ще се направи една значителна реформа у насъ — да може избирателътъ да контролира дейността на своитъ избраници, да може всѣки денъ да знае онова, което става въ Народното събрание, мѣроприятията, които се предлагатъ, законитъ, които се гласуватъ, и становищата, които отдѣлнитъ депутати и отдѣлнитъ парламентарни групи взематъ върху внесенитъ законопроекти и върху направенитъ предложения. Чрезъ правилника ние създаваме една система за лесно разпространение на дневницитъ. Това безспорно ще бжде, както казахъ, отъ голѣма полза и за самото Народно събрание и ще изиграе една значителна обществена роля, като ще даде възможностъ на избирателитъ да знаятъ точно онова, което става въ Камарата.

Въ напредналитъ страни често пѣти това върши ежедневната преса. Ние, обаче, такава ежедневна преса, която да дава подробни, изчерпателни сведения върху работата на Народното събрание, нѣмаме и не можемъ да имаме. Нашитъ вестници сѣ малки и тѣ не могатъ никога да дадатъ по-точни отчети за онова, което става въ Камарата. Партийнитъ вестници даватъ по-подробни извлѣчения отъ речитъ само на ония депутати, които ги интересуватъ. Но общо, за пѣлата дейностъ на Камарата, за всички разисквания, които ставатъ тукъ, за всички предложения, които се правятъ при настоящето положение, ние нѣмаме възможностъ да дадемъ сведения на нашитъ избиратели.

За тая целъ ние предвиждаме въ проектоправилника едно улеснение за разпространение на дневницитъ на Народното събрание. Това ще стане, като се направи едно косвено отиѣнение на нѣкои постановления на закона за

бюджета, отчетността и предприятията, които досега спъваха организирането на тази работа. Досега дневниците не можеха да се дават за продажба на консигнация — това е една пръчка от страна на закона. Сега, след изменението на правилника, дневниците ще могат да се дават на консигнация на продавачите и по този начин ще могат да се разпространяват в цялата страна. Това ще бъде, безспорно, от твърде голяма полза за самото Народно събрание, а вън от това и държавата ще има един малък приход.

Също така предвижда се една стабилизация за персонала на Народното събрание. Ние сме там, че такава една стабилизация, особено на по-отговорния персонал въ Народното събрание, трябва да има. Затова има и съответни постановления въ предложението, които ще помогнат да имаме един подготвен и стабилизирания персонал въ услуга на работата въ Народното събрание.

Това бяха няколко бележки, които аз съмтах за необходимо да направя въ връзка съ внесеното предложение и ще моля Народното събрание — естествено, след като приеме предложението — да се съгласи да се избере една комисия ad hoc, която да го прегледа и да направи съответните поправки въ него. Това предложение е внесено по частна инициатива и, разбира се, въ него могат да се направят всякакви поправки и допълнения, които комисията и впоследствие пленумът на Народното събрание намърят за необходими.

Така че нашата цел, повтарям, е да се направи интензивна и по-полезна работата на Народното събрание. Ония пропуски въ правилника за вътрешния ред, които са били забелязани въ течение на дейността му от 1924 г. насам, когато е било направено последното изменение на правилника, ще бъдат съответно поправени. Може да се направят бележки, че се създават нови санкции въ правилника или че има увеличение на съществуващите санкции. Това се прави, естествено, съ цел пак да се улесни работата на Народното събрание. Съ засилването на санкциите никой не е мислил да стъпва свободата на който и да е депутат или на която и да е парламентарна група.

П. Стоевъ (раб): Гузенъ негоненъ бѣга.

Г. П. Геновъ (рад): Най-после това са предложени, които ще бъдат обсъдени и ще бъдат приети или не от вас, г. г. народни представители!

Не сме гузни и не бѣгаме, а внасяме това предложение на обсъждане от Народното събрание и вие ще имате всичката възможност да си кажете думата по него. Обаче Народното събрание има престиж, който трябва да се пази, защото това е най-висшият институт въ една демократична държава. Азъ зная, че въ Русия това не се ценя; азъ зная, че въ Русия за народното представителство не дават нито счупена пара, защото въ 1918 г. учредителното събрание, избрано при режима на болшевиките, бѣ разгонено отъ червеноармейците.

Г. Костовъ (раб): Както на 9 юний.

Г. П. Геновъ (р): Азъ зная, че вие не държите никаква смѣтка и разгонихте редовно избраните депутати, които бѣха въ болшинството си есери, и наложихте окончателно диктатурата на Ленина.

Нѣкой отъ работниците: Кажете нѣщо за 9 юний.

И. Драгойски (д): За 9 юний вие ще говорите.

Г. П. Геновъ (р): Така че азъ зная, че вие за престижа на Народното събрание не държите; обаче ние, които държимъ за демокрацията въ тая страна, държимъ за престижа на тоя най-висш институт, защото ако той се компромира, нѣма да остане нищо свето и ценно въ тая страна. Той е все пакъ надеждата и упората на българската демокрация. И тя трябва да го пази и ще го пази, като гласува съответните постановления, за да може наистина неговия престиж да бѣде таченъ и да бѣде пазенъ отъ всички, които милват да се създаде у насъ едно демократично и парламентарно управление. (Ръкоплѣскания отъ мнозинството)

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представител г. Христо Чолаковъ.

Обаждаатъ се: Нѣма го.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представител г. Асенъ Бояджиевъ.

А. Бояджиевъ (раб): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Изглежда, че голѣмата „реформена“ дейностъ на Народния блокъ, която бѣше обещана преди 21 юний, е приключена, щомъ дойде редъ и за внасянето на реформи въ правилника за вътрешния редъ на Народното събрание. Обаче азъ веднага трябва да забележа, че този новъ правилникъ, който е сложенъ сега на разискване, фактически е въведенъ много отдавна, че той се прилага на практика и че сегашното предложение се явява, само за да узакони една съществуваща вече практика.

Още отъ самите мотиви на предложението е ясно като бѣлъ день, че тия изменения, които се внасятъ въ правилника, са насочени изключително срещу нашата парламентарна група, срещу групата на Работническо-селския трудовъ блокъ.

И наистина, какво четемъ още въ началото на мотивите къмъ това законодателно предложение? (Чете) „Колкато се по единъ безспоренъ начинъ, че нѣкои народни представители често обръщатъ парламентарната трибуна въ трибуна за пропаганда противъ държавния строй и съ своето неспиритно държане въ пленума на Парламента убиватъ неговия престижъ“. По-нататкъ въ мотивите се говори, че нѣкои отъ народните представители — иматъ се предъ видъ именно членовете на нашата група — тероризирали Народното събрание. Ясно е като бѣлъ день отъ това, което ви прочетохъ отъ мотивите, срещу кого е насоченъ този новъ правилникъ.

Фактически, обаче, така ли е? Насъ често пъти тукъ ни изключватъ за щѣло и нещѣло, съ поводъ и безъ поводъ; и често пъти изпадатъ въ едно извънредно смѣшно положение при изключването на нашата група. Вземете дневниците на Народното събрание и вие ще ги видите, ако е въпросъ за прекъсване, кои са тия, които най-много прекъсватъ. Най-често ще срещнете имената на народни представители отъ Народния блокъ. Нѣма по-често срѣщано име, напр., отъ името на Анастасъ Капитановъ, отъ името на Александъръ Николовъ, отъ имената дори на квесторите и отъ името на подпредседателя на Камарата г. Никола Захариевъ, когато той се намира на банките.

Последете нашите речи по всички въпроси и вие ще видите, че фактически тѣ представляватъ диалози. Нѣма абсолютно нито една речъ на нашъ другаръ, която да не е прекъсвана, която да не е фактически осуетявана съ тия чести и постоянни прекъсвания и превръщана, както ви казахъ, въ диалогъ. Не е нужно да ви чета дневниците, защото всички знаете това и не можете въ никой случай да го опровергате.

Но докѣде се отива съ изключванията? Оня день ние бѣхме свидетели тукъ на едно ново изключване на цялата парламентарна група на Трудовия блокъ само защото ръкоплѣскахме на едно стихче отъ Христо Смирненски, което стихче всѣки може да намѣри въ книжарниците, понеже съчиненията на Христо Смирненски са издание на едно ултрабуржоазно книгоиздателство, каквото е „Хемусъ“.

Прочетете дневниците — вие ги имате на ръка — и ще видите колко интересно се е аргументиралъ г. председателътъ тогава за изключването на нашата група. Той казва: „Ръкоплѣскането, което се направи отъ тая страна (Сочи работниците), е насочено срещу държавния строй, срещу сигурността на държавата, и заради това азъ моля г. г. народните представители, които са съгласни, представителите на Работническата партия да бъдатъ изключени, да вдигнатъ ръка“.

Това са буквално приказките на подпредседателя г. Шоповъ, вие можете да прочетите, за да видите, че тѣ съществуватъ въ дневниците. И не остава, наистина, нищо друго, освенъ нашиятъ централенъ комитетъ да вземе едно решение, съ което да задължи всички членове на Работническата партия и всички съчувственици на тая партия, избиратели и т. н., да ръкоплѣскаатъ непрекъснато една седмица, за да свалимъ Народния блокъ и изобщо фашистската диктатура!

Виждате до какво смѣшно положение се идва съ тия ви действия по отношение на нашата парламентарна група. Така е било винаги при всички наши речи.

П. Стоевъ (раб): То се прави, за да се запази престижътъ на Парламента!

Г. Енчевъ (з): Не го прекъсвай!

А. Бояджиевъ (раб): Отъ друга страна, вие много пренебрегавате за авторитета на Парламента, за авторитета на Народното събрание. Мене ми се струва, че ние, въпреки даже желанието — ако има такова желание у насъ — да компро-

Апостолов и г. д-ръ Тодоръ Кулевъ, не липсватъ също така и смяловисти — г. Боянъ Смиловъ и, разбира се, редица земеделци, между които — нека това добре да се забележи и да остане записано въ дневниците — хора, които въ миналото сж претендирали да бъдат лѣвчари, да бъдат привърженици на единното действие съ работниците, искали сж да установятъ Трудовъ блокъ, и сега пакъ минаватъ за лѣвчари въ срѣдитъ на Земеделския съюзъ. Така, напр., наредъ съ имената на г. проф. Кулевъ и на г. Боянъ Смиловъ, се мѣждри името на голѣмия „лѣвчаръ“, г. Жеко Маджаровъ.

Ж. Маджаровъ (з): Ще ми издадешъ удостоверение за лѣвчарство.

А. Бояджиевъ (раб): Наредъ съ него ще видите и името на другъ единъ, също така голѣмъ „лѣвчаръ“ — пладненецъ — г. д-ръ Бешковъ. Нека маситъ си направятъ заключение и нека селянитъ видятъ, че всички тѣзи отъ тукъ (Сочи земеделците) не сж никакви лѣвчари, а наемници и ратаи на финансовия капиталъ (Ржкоплѣскания отъ работниците), които сж готови да играятъ по неговата свирка така, както той иска.

Н. Алексиевъ (з): Нима вие не разбирате, че маситъ не сж лѣвчари, а сж демократи.

П. Стоевъ (раб): Вие сте фашисти!

Н. Алексиевъ (з): Вие сте фашисти!

А. Бояджиевъ (раб): Разбира се, това, което става сега тукъ, това предложение за измѣнение на правилника, не е изолирано отъ онова, което става вънъ, което се върши вънъ спрямо трудящитъ се маси, работнически и селски. Вънъ ние имаме единъ свирепъ, единъ невиджанъ, кървавъ тероръ надъ трудящитъ се маси, който вече се пренася и тукъ, въ Народното събрание, и се узаконява. Вънъ ние имаме единъ законъ за защита на държавата, който, по общопризнание, нѣма равенъ на себе си въ историята и въ свѣта, по своята жестокостъ, единъ изключителенъ и свирепъ законъ, а сега тукъ, съ това предложение за измѣнение на правилника, вие искате фактически да установите единъ другъ „законъ за защита на държавата“ — искате да затворите устата на трудящитъ се работнически и селски маси, да имъ сложите катинаръ на устата, въ лицето на тѣхнитъ представители въ Парламента, каквото правите и вънъ отъ Парламента. Това е смисълътъ на това предложение.

И. п. Рачевъ (з): Нѣма какво да се плашите отъ правилника — вие пакъ ще си говорите. Но страхъ ви е за дневнитъ.

А. Бояджиевъ (раб): Вие казвате: „Ние искаме да ви отнемемъ възможността да правите пропаганда чрезъ Парламента“. Да, ние правимъ пропаганда, не отричаме това. Но, г-да, вие, които претендирате, че сте прави, вие които претендирате, че сте силни съ вашитъ идеи, излѣзте съ контра-пропаганда противъ насъ.

А. Циганчевъ (з): Парламентътъ не е за пропаганда.

А. Бояджиевъ (раб): Но това вие не можете да направите по простата причина, че сте носители на едни идеи,...

Нѣкой отъ работниците: Тѣ сж безъ идеи.

А. Бояджиевъ (раб): ... които съ нищо не могатъ да се противопоставятъ на тия велики идеи, на които служимъ ние, на които служи работническата класа и трудящитъ се селяни. (Възгласения отъ земеделците)

А. Циганчевъ (з): Парламентътъ не е циркъ, не е мѣсто за пропаганда, а е мѣсто за творчество.

А. Бояджиевъ (раб): Съ това предложение вие се стремите да ни отнемете възможността да приказваме, да измасме тукъ болкитъ, страданията и нуждитъ на народнитъ маси; ...

Отъ земеделците: Брей-й-й!

А. Бояджиевъ (раб): ... да ви изобличаваме, когато правите демагогия, да мобилизираме маситъ, да организираме тѣхната борба.

И. п. Рачевъ (з): Защо не гласувахте закона за закрила на земеделска-стопанинъ?

А. Бояджиевъ (раб): Още преди да бѣше внесено това предложение за измѣнение на правилника, правителството на Народния блокъ вземаше всички мѣрки да осуети проникването на нашитъ речи всрѣдъ трудящитъ се маси. Имамъ случай, когато бюлетинътъ на нашата парламентарна група „Работническо-селско знаме“ е съдържалъ само речи, произнесени въ Народното събрание, но, въпрѣки това, той е билъ конфискуванъ и инквириниранъ отъ полицията и прокуроритъ, за да не може да стигне до трудящитъ се маси. Фактически и досега вие полагате всички усилия, да не позволявате на нашето слово да отива до маситъ. Но азъ съмъ длъженъ да ви кажа и да ви предупредя, че, каквото щете да правите, ние ще намеримъ начинъ да кажемъ нашата дума.

И тукъ азъ не искамъ да се разбере отъ трудящитъ се маси, че ги демобилизирамъ, че искамъ отъ тѣхъ да скръстятъ ръцетъ си и да не се борятъ противъ тѣзи реакционни законоположения и правилници, които вие установявате. Това азъ съвсемъ не искамъ. Ние ще се боримъ, ще се борятъ и трудящитъ се маси противъ всѣко реакционно постановление въ законитъ, противъ всѣки изключителенъ законъ и правилникъ, който тукъ се внася, ще зовемя трудящитъ се маси да се борятъ и тѣ. Не искамъ да се разбере, че желая да ги демобилизирамъ и да имъ кажа: „Скръстете ръце, нека буржоазията прави каквото ще“. Напротивъ, ние ги държимъ будни на тѣхния постъ и точно сега, когато вие упражнявате такъвъ голѣмъ тероръ, тѣ ще трѣбва съ още по-голѣми сили да подемятъ своята бораба, както противъ терора ви, така и противъ изключителното ви законодателство.

Все пакъ, нека се знае, че организациятъ на работническата класа и тѣхнитъ представители ще намерятъ начини да кажатъ своята дума на трудящитъ се маси. Вашитъ опити, опититъ на българската буржоазия показватъ тъкмо това. Ние тукъ сме представители на Работническия селски трудовъ блокъ. Вие знаете, че Сговорътъ разтури една голѣма партия, каквато бѣше Комунистическата партия, а всички тукъ — и оня день г. Гиргиновъ, и при всѣки случай г. г. сговориститъ, и пр. — ни казватъ, че все пакъ тази партия сѣществувала. Вие не можахте да я разтурите, обвихте я вънъ отъ закона, но не можахте да я разтурите.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Вие сте тая партия. Вие сте конспиративна партия, само че не казвате името си. Дѣлата ви го показватъ.

А. Бояджиевъ (раб): Фактътъ, че ние сѣществуваме като Работническа партия и, че сѣществувала друга Комунистическа партия — това е известно отъ дѣлата, които се водятъ, и отъ пресата, и отъ отговоритъ на вашитъ министри — показва, че не можете да ни изравните съ Комунистическата партия.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Напълно сте това.

А. Бояджиевъ (раб): Ние сме за легализирането, за свободното сѣществувание на Комунистическата партия, защото тя е работническа организация, която се ползува съ голѣмо влияние всрѣдъ работническитъ маси. Но това е свършено другъ въпросъ. Нашата партия е друга партия.

Нека видимъ, по-нататкъ, какви сж постановленията, които вие внасяте въ правилника.

И. п. Рачевъ (з): Отъ коя партия бѣше Кофарджиевъ, отъ Работническата ли?

А. Бояджиевъ (раб): Нѣма да се спирамъ на дребнитъ измѣнения, които внасяте.

Спирамъ се на § 8, който гласи: (Чете) „Питания и запитвания се оставятъ безъ послѣдствие отъ председателя и не се съобщаватъ нито въ заседанието на Събранието, нито на министра, къмъ когото сж отправени, когато сж написани въ неприлична форма или когато съдържатъ оскърбления, обиди или заплашвания за държавния глава, за Народното събрание, или пъкъ въ тѣхъ се прави позивъ къмъ насилие, къмъ гражданска междуособица или къмъ нарушение на конституцията“. Ясно като бѣлъ день! Но тукъ именно се разкриватъ вратата на еднъ голѣмъ произволъ. Вие знаете, че когато ние приказваме отъ тази трибуна, макаръ че за да докажемъ своята теза, ти трѣбва да разглеждашъ въпроса основно, трѣбва да наведешъ своитъ аргументи и доказателства, винаги, когато речемъ да направимъ това, отнема ни се думата, правятъ ни се предупреждения, председателскиятъ звънецъ дрънка до счупване и фактически намъ се отнема думата, нѣщо, което никога не е ставало съ другитъ оратори. Азъ си спомнямъ, че въ навечерието на земеделския конгресъ нарочно биде

поставен на дневен ред законопроекта за картелитъ на второ четене, защото галерията бѣха пълни съ делегати на Земледѣлския конгресъ, и на тая трибуна се качиха оратори, които приказваха нито въ клинъ, нито въ ржкавъ; държаха се речи, които нѣмаха абсолютно нищо общо съ въпроса, който бѣше поставен на дневен редъ.

В. Савовъ (нац. л. о): А това, което Вие говорите сега, какво общо има съ предмета?

А. Бояджиевъ (раб): Спомнете си „блестящата“ речъ на г. Джанкардашлийски и ще видите, че тя нѣмаше нищо общо съ въпроса, който бѣше поставен на дневен редъ. За него предупреждение нѣмаше, за него отнемане думата нѣмаше. Сжщото бѣше и за други, които се изредиха. Но когато азъ се качихъ на трибуната, когато започнахъ да говоря изключително по законопроекта, звънецътъ постоянно дрънкаше и фактически не ми се позволи да се изкажа. И сега съ това постановление тукъ се дава право на председателството да изтъква както си ще и както може нашитѣ питання и нашитѣ речи...

Г. П. Геновъ (р): Ако сж противъ държавата.

А. Бояджиевъ (раб): ... и винаги да намѣря въ тѣхъ нѣщо, което се съдържа тукъ въ този текстъ, който прочетохъ, както бѣше случаятъ съ стихотворението на Христо Смирненски, въ което се говори въ поетическа форма противъ тиранията и потисничеството.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Г. Бояджиевъ! Тукъ се прочете една отворена картичка, която е инкриминирана отъ българскитѣ сѣдебни власти, взираща трима души, които сж признати за конспиратори. Прочете се тази картичка и сжщевременно стихътъ, който възхвалява, прославя дейността на тримата конспиратори, членове на Комunistическата партия. Цѣлата ваша група ржкоплѣска на тая възхвала на тримата конспиратори. Отговорете Вие сега, какви сте? Не сте ли и вие конспиратори?

А. Бояджиевъ (раб): Това е интересна логика! Изглежда, г. г. народни представители, че ние много по-внимателно следимъ дневницитѣ на Народното събрание, отколкото вие. Прочетете дневника и ще видите, че г. министърътъ приказваше най-напредъ за картичката, която е задгранично издание.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: И вътрешно издание, съ тримата конспиратори, въ срѣдата на които стои Кюфарджиевъ, секретаръ на нелегалната Комunistическа партия, който се славослови съ тоя стихъ, а вие на тоя стихъ ржкоплѣскахте. Това показва, че вие сте конспиратори.

А. Бояджиевъ (раб): Дневницитѣ сж тукъ, всѣки може да провѣри и да види. Свършва се съ задграничната картичка. Минава се на втората картичка. Разправя се какво има на едната страна и следъ туй г. министърътъ на вътрешнитѣ работи много хубаво рецитира това стихотворение на Христо Смирненски. Това стихотворение — така ясно е отбелязано въ дневницитѣ, че никой не може да го оспори — е въобщо срещу тиранията, срещу отнемането на свободата и на него ние ржкоплѣскаме. На него — както правилно забележи другарътъ Митю Станевъ — и вие (Сочи земледѣлцитѣ) трѣбваше да ржкоплѣскаете. Това е истината. Но вие служите на реакцията и не сте способни на това. Вие сте слуги на финансовия капиталъ, на неговата диктатура.

Но когато тукъ ние ще искаме да направимъ една критика на вашия режимъ, на вашитѣ законодателни предложения и на вашитѣ законопроекта, председателството винаги може да изтъква — както прави, напр., г. Никола Захариевъ, когато му е угодно — че въ нашитѣ предложения, въ нашитѣ питання има противодържавни идеи, и винаги може да захвърли настрана нашитѣ питання, да ги прочете и да не ги изпрати на съответния министъръ; винаги може да ни отнеме думата, защото се приказва за нѣща, които председателътъ, така или иначе, ги е схваналъ като неподобни. Разтварятъ се, значи, вратитѣ на единъ голѣмъ произволъ по отношение на нашата група.

Д. Дрънски (л): Пазете реда — никой нѣма да ви закача.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Г. Бояджиевъ! Недейте говори, че председателството умишлено ви е отнемало думата. Както виждате, сега, когато говорите по

предложението за измѣнение на правилника, вие имате пълна свобода да говорите. Но никога нѣма да ви позволимъ да нарушавате дисциплината въ Народното събрание.

А. Циганчевъ (з): Той бѣше много искренъ и каза, че прави пропаганда въ Парламента.

А. Бояджиевъ (раб): Днесъ г. подпредседателътъ Захариевъ е малко по-толерантенъ, отколкото другъ пътъ, по простата причина, че си е казалъ: „Най-после това сж последнитѣ дни, когато могатъ да приказватъ свободно“; понеже измѣнението на правилника сега ще мине, та е ржкълъ така, съ по-широка ржка, да се отнесе къмъ насъ.

По-нататъкъ въ § 8 се казва така: (Чете) „Преди пристѣпването къмъ дневния редъ не се допуска протестъ, нито повдигане или разискване на какъвто и да било въпросъ, който не е поставен на дневен редъ“. Г. Малиновъ тукъ преди време каза, че Парламентътъ не е черква, но съ туй измѣнение той сега се превръща наистина въ черква. Досега бѣше всичко друго, но не и черква. Наистина, имаше и черковни работи — често пъти идѣха попове да ви кълнатъ. (Възражения отъ мнозинството) Но сега Парламентътъ хептенъ се превръща въ черква. Значи, никакъвъ протестъ нѣма да има. Представете си вие, че вънъ може да става каквото ще — може вънъ, на улицата, да се избиватъ масово хора; може да се разбиватъ глави, както бѣше по време на студентскитѣ събития; може кучкитѣ на Процепа да давятъ хората, както бѣше по време на Орѣховскитѣ събития; ...

Д. Влаховъ (з): Лъжешъ! (Смѣхъ)

Г. Костовъ (раб): Ти защо се обаждашъ?

П. Стоевъ (раб): Кучкарътъ опровергава!

А. Бояджиевъ (раб): ... може да се отнематъ карти на народни представители, може да се обискратъ депутати, може да се предприематъ арести и да се вършатъ атентати срещу ржководнитѣ тѣла на работнически организации — въобщо навънъ може да става каквото ще, на нашата група се отнема възможността да изрази тукъ своя протестъ противъ тия нѣща, които могатъ да ставатъ. Най-сетне можете да правите каквото щете, можете да ни торможите, можете да ни изгонвате отъ тукъ, можете да правите каквото щете съ насъ, но ни позволете да направимъ протеста си.

Но ще кажете: ще си направите питане и въ него ще изложите това, което искате. Що се касае до питаннята, благодаримъ! Досега сме подали повече отъ 50 питання. Депозирали сме питання по най-палящитѣ въпроси, по най-жизненитѣ въпроси за трудящитѣ се въ България, ...

Нѣкой отъ мнозинството: Нѣмате ли друга работа!

А. Бояджиевъ (раб): ... но досега нито на едно питане никой министъръ не благоволи да ни отговори.

Д. Влаховъ (з): Безпредметни сж.

А. Бояджиевъ (раб): Така ще бжде и въ бждеще.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Въ едно отъ миналитѣ заседания азъ искахъ да Ви отговоря на повечето питання, но вие вдигнахте тукъ една аларма, една гюрултия, която продължи повече отъ единъ часъ, и съ това демонстрираше, че сте хора не на реда. И, естествено, азъ нѣмаше какъ да продължа своя отговоръ.

Д. Икономовъ (раб): Е добре, г. министре — още утре отговорете.

А. Бояджиевъ (раб): Точно това е задачата на мнозина отъ мнозинството, които сж постоянно тукъ — да ни провокиратъ, да ни предизвикватъ, за да ни изключватъ и не отговарятъ на питаннята ни.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Никой не ви е предизвикалъ. Вие ни предизвиквате.

А. Бояджиевъ (раб): Затова позволете ни да ви изкажемъ подозренията си, че изключването ни въ едно отъ миналитѣ заседания е станало по единъ предварително скроенъ планъ, за да се осуети отговорътъ Ви на нашитѣ питання.

Но и писмено да направимъ протеста си, и съ писмени протестъ ще постѣпимъ така, както и съ питаннята ни: бю-

рото ще го разглежда съ дупа и ще открие въ него нѣкоя приказка, която нѣма да му се хареса; ще открие въ него нѣща, които ще попаднатъ подъ ударитѣ на тоя новъ парламентаренъ з. з. д. и нѣма да съобща нашия протестъ на Народното събрание. И ако ние се осмѣлимъ, въпрѣки това, да направимъ нашия протестъ, въ Парламента има много старателни депутати отъ различнитѣ групи на Народния блокъ, които правятъ поведение предъ своитѣ чорбаджии, които се готвятъ за министри и които сѣ готови да ни предизвикатъ, а следъ това веднага да направятъ предложение за изключването на цѣлата ни група за седемъ дни, за да бъдемъ вънъ отъ Парламента. Така ще се поставя съ нашитѣ протести и питання отсѣгана-тъкъ. Значи, фактически ни се слагатъ едни страшни окови съ тоя новъ правилникъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Все пакъ ще бѣде по-добре отъ Русия.

А. Бояджиевъ (раб): Азъ не се съмнявамъ, че така ще се поставя само спрямо нашата група. Азъ съмъ убеденъ, че къмъ депутатитѣ отъ Сговора и отъ другитѣ парламентарни групи ние нѣма да имаме тая практика, която ще имаме къмъ нашата група. Има много депутати отъ Сговора, които, когато приказва нѣкой министъръ или другъ отъ васъ, ставатъ и съ цѣли часове прекъсватъ, не му позволяватъ да говори, вдигатъ въ гюрултия, обаче ние никога не сте ги изключвали. Азъ помня само единъ случай, когато изключихте за три заседания Петко Стайновъ и за едно заседание Георги Говедаровъ, и това сѣ всичкитѣ случаи на наказване депутати отъ други групи. Само депутати отъ нашата група сѣ били най-много изключвани и то за най-малката работа.

П. Стоевъ (раб): Миналия пътъ изключиха цѣлата ни група затова, че сме ржкоплѣскали на министъръ Гиргиновъ, когато четеше стихотворение на Смирненски.

А. Бояджиевъ (раб): По отношение на сговориститѣ и на другитѣ депутати, азъ не се съмнявамъ, че ние нѣма да прилагаме никакво наказание, каквито и нарушения да правятъ. Не напразно тѣхнитѣ подписи се мѣдрятъ подъ това ваше предложение за измѣнение на правилника. Тѣ много добре знаятъ, че ние (Сочи земледѣлцитѣ) сте много добре дресирани и че още повече ще успѣятъ да ви дресиратъ. Пък и вашитѣ оратори сѣ доста добри дресировачи. Досегашниятъ опитъ показва ясно това. И азъ се надѣвамъ, че тѣ сѣ сигурни, че ще постигнатъ още по-голямъ успѣхъ. Но недейте забравя въ сѣщото време, че ако това може да става тукъ, въ Парламента, тамъ, вънъ, има други едни дресировачи — работницитѣ и селянитѣ — които, като не вървишъ по тѣхната гайда, вмѣсто да ви галятъ и кандардисватъ, знаятъ да ви гонятъ, знаятъ да ви напускатъ дружбитѣ и, най-важното, знаятъ да изградятъ работническо-селския трудовъ блокъ (Ржкоплѣскания отъ работницитѣ), защото вашиятъ блокъ е едно орѣдие на капиталистическата класа.

Н. Падаревъ (д. сг): Вие обиждате Събранието, като казвате, че имало тукъ депутати за дресиране.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Вие и сега давате доказателства, че не знаете да държите тукъ приличенъ езикъ. Говорите, че имало дресиране на народни представители. Това показва, че не знаете да цените собственитѣ си думи и че сте ненормални хора.

А. Бояджиевъ (раб): Ако е въпросъ за обиди, мене ми се струва, че нѣма група, която да е била повече обиждана, отколкото нашата. Мене ми се струва, че г. министъръ-председателътъ единъ пътъ разправяше на нашия другаръ Атанасъ Неновъ тукъ, че приказвалъ глупости; струва ми се, че г. министъръ Гиргиновъ веднѣжъ на мене направи бележка, че съмъ приказвалъ глупости. Азъ съмъ народенъ представителъ, който е пратенъ тукъ отъ двеста хиляди души, да приказвамъ глупости ли? И въ това отношение ние сѣщо така държите палмата на първенството: ние сте тия, които обиждате повече, отколкото ние! Нѣма друга група, която да се държи по-толерантно, отколкото нашата.

Отъ мнозинството: О-о-о! (Смѣхъ)

А. Бояджиевъ (раб): Но вамъ така уйдисва; васъ ви е страхъ не отъ обиди. Вие бихте преглътнали и обиди, ако имаше такива, но ние не можете да преглътнете истината, която ние говоримъ отъ тая трибуна. (Възразения отъ

мнозинството) Това е, което ви мѣчи, това е, което ние искате да осуетите. Това — „обидитѣ“ — е само за претекстъ, това е само за залъгване на маситѣ, но ние нѣма да успѣемъ да ги залъжете. Тѣ знаятъ какво ние преследваме съ тоя правилникъ.

По-нататкъ въ § 14 се казва: „Въ чл. 76 алинея първа думитѣ: „Първитѣ четири наказания“ се замѣнятъ съ думитѣ: „Първитѣ две наказания“. Значи, кѣсата процедура — по закона за сѣдене на разбойници!

Нѣкой отъ мнозинството: Все е по-дълга отъ вашата въ Русия.

А. Бояджиевъ (раб): Има обикновена процедура за сѣдене на обикновени престѣпници; има и законъ за сѣдене на разбойници. Тукъ сега ние въвеждаме фактически единъ законъ за сѣдене на разбойници, по който ще сѣдятъ нашата парламентарна група: две предупреждения и свѣршено — хайде вънка!

И. Драгойски (д): Вие и това не бихте дали.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Чрезвычайката въ Русия действува безъ предупреждение.

А. Бояджиевъ (раб): Изключванията сѣщо се увеличаватъ отъ три заседания максимумъ на седемъ заседания. Съ това сѣщо така ние си правите хубаво смѣтката. Вие знаете много добре, че нашитѣ народни представители не сѣ карьеристи: тѣ не сѣ тукъ за паритѣ, които получаватъ, а сѣ тукъ, за да отстояватъ интереситѣ на тия, които сѣ ги избрали.

И. п. Рачевъ (з): Преди всичко за тѣхъ сте тукъ.

А. Бояджиевъ (раб): Вие много добре знаете, че съ паритѣ, които ние получаваме, разполага нашата Работническа партия, а ние получаваме частъ отъ тѣхъ като заплата. По този начинъ ние искате да ни вържете устата и да ни накарате да мълчимъ, за да не би да дойдемъ до положението фактически да останемъ безъ заплата, а камо ли да подкрепимъ партията си финансово. (Възразения отъ мнозинството) Като ни изключите три пъти по за седемъ заседания — свѣрши се, отиде цѣлата сесия!

И. п. Рачевъ (з): Парата е буржоазенъ предразсѣдкъ; защо се стремите къмъ нея?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Значи, държавата плаща на тѣхната партия, а не на народнитѣ представители.

А. Бояджиевъ (раб): Партията е, която е произвеждала изборитѣ, партията е, която има влияние, която ржководи маситѣ, партията е, която ги представлява, и тя е, която ще разполага съ срѣдствата, които се получаватъ отъ нейнитѣ избраници.

Нѣкой отъ работницитѣ: И това става само въ нашата партия.

А. Бояджиевъ (раб): Кой прави разходитѣ по изборитѣ, кой прави разходитѣ по изграждането на партията? Тя самата и затуй тя трѣбва да разполага съ нашитѣ заплати. Но на тоя героизъмъ, на тая жертва никой отъ васъ не е способенъ, никой отъ васъ не може да я направи.

Въ края на краищата вашата задача е не само това; вашата задача е не само да лишите партията отъ срѣдства, а съ тия изключвания по за седмици искате да отнемете и на насъ възможността да живѣемъ даже: ще има случаи, когато нашъ народенъ представителъ нѣма да получи и по хиляда лева.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Много добре получавате!

А. Бояджиевъ (раб): Ние получаваме отъ работническата класа, отъ работницитѣ и селянитѣ — това е източникътъ ни.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Отъ конспирацията, на която служите.

А. Бояджиевъ (раб): Но ние не ги получаваме, както ги получавате ние, буржоазнитѣ депутати, и вашата държава — съ данѣци, съ екзекуции, съ бирници и т. н., а ги получаваме чрезъ доброволни вноски, които се внасятъ отъ

селскитѣ и работнически маси — отъ тамъ ние получаваме пари.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Отъ конспирацията!

А. Бояджиевъ (раб): Достатъчно голѣма е работническата класа и достатъчно много сѣм трудящитѣ се селяни и занаятчи, за да могатъ да издържатъ своята партия. Ако ние отстъпваме и даваме една частъ отъ възнаграждението си на партията, това има възпитателно значение преди всичко. Освенъ това, съ туй ние се стремимъ да отрѣжемъ пътя на карьериститѣ, които биха се опитали да влѣзатъ въ нашата партия и да правятъ кариера на гърба на партията. Това е една отъ основнитѣ причини.

Сега въ § 16 пѣкъ се предвижда — досега го нѣмаше туй нѣщо, досега, въпрѣки че се отнемаше думата, все можеше да се каже още нѣкой лафъ и другъ — щомъ председателятъ заповѣда на стенографитѣ, тѣ да престанатъ да записватъ думитѣ на оратора. Фактически вие идвате съ това да прикачите още една халка къмъ тая обща верига, която се нарича правилникъ за вътрешния редъ на Народното събрание или, съ други думи, з. з. д. за Парламента.

Това сѣ, г-да, по-сѣщественитѣ измѣнения, които се внасятъ въ правилника за вътрешния редъ на Народното събрание. Има и други нѣкои измѣнения, които, споредъ менъ, не сѣм толкова сѣществени и на тѣхъ азъ нѣма да се спирамъ.

Що се касае до ежедневно издаване на дневницитѣ, тукъ ние нѣмаме нищо противъ — съгласни сме напълно.

Много интересно е измѣнението, съ което ужъ даватъ нѣкакъвъ служебенъ стабилитетъ. Казвате: (Чете) „Всички служители и служаци при Събранието се назначаватъ и уволняватъ отъ председателя“. Какво значи това? Това значи, че всѣки пѣтъ председателятъ може да хване за ухото когото си иска и да го уволни. Това, следователно, не е никакъвъ стабилитетъ. Ако искате да дадете стабилитетъ на служителитѣ и служациитѣ при Народното събрание, нека се каже, че който е служилъ, напр., шесть месеца и не се е провинилъ, не може да бѣде уволненъ, освенъ ако извърши престѣпление, което да бѣде установено, ако щете, и отъ Народното събрание. Тѣй разбираме ние стабилитетъ. А това, което вие правите, е само една зальгалка.

Колкото се отнася пѣкъ до ръководния персоналъ — началникътъ на канцеларията, началникътъ на стенографското отдѣление и помощницитѣ му — предвижда се, че неговото уволнение може да става само по мотивирано решение на дисциплинарната комисиия. И тукъ ние искаме да важи това, което казахъ, за служациитѣ. Щомъ не се е провинилъ единъ началникъ, защо ще го уволнявате? Върши ли си добре работата, нека стои! Но вие предвиждате този начинъ за уволнение на ръководния персоналъ, за да можете, когато нѣкой ви стане неугоденъ, да го махнете. Това е чисто и просто една игра, а не създаване на нѣкакъвъ стабилитетъ за служителитѣ въ Народното събрание. За низшитѣ служаци пѣкъ и дума да не става — писаритѣ, разсилнитѣ всѣки моментъ могатъ да бѣдатъ хванати за ухото и изхвърлени, уволнени. За тѣхъ нищо не предвижда правилникътъ.

Това сѣ бележитѣ, които имахъ да направя по тѣзи, наистина, много реакционни измѣнения, кито се внасятъ съ това предложение за измѣнение на правилника за вътрешния редъ на Народното събрание. И, правейки тѣзи бележки, които казахъ тукъ, азъ още единъ пѣтъ повтарямъ: ние ще направимъ всичко възможно да призовемъ трудещитѣ се маси на борба, както противъ този правилникъ, така и противъ закона за защита на държавата и противъ цѣлото изключително законодателство, противъ цѣлия изключителенъ режимъ и противъ този тероръ, който се упражнява сега въ страната. Ние сме сигурни, че само по този пѣтъ, по пѣтя на масовата борба, работницитѣ и селянитѣ отъ цѣлата страна ще могатъ да пречупятъ острието на този тероръ и на това изключително законодателство, което Сговорътъ въведе и което сега вие допълвате. Тѣзи работнически и селски маси ще пречупятъ острието на терора и ще могатъ да продължатъ своята борба въ защита на своитѣ непосредствени интереси, ще я повдигатъ на по-висока степенъ, докато дойде моментътъ, когато ще сгромолясятъ вашата диктатура и ще установятъ правителство на работницитѣ и селянитѣ. (Ръкоплѣскания отъ работницитѣ)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Георги Енчевъ.

Г. Енчевъ (з): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Внесеното предложение за измѣнение правилника

за вътрешния редъ на Народното събрание не е направено съ желание да се създаде дисциплина, която нѣма да бѣде поносима и търпима отъ страна на народнитѣ представители при едно добросъвестно отнасяне къмъ дневния редъ на Народното събрание. Много естествено е, че дисциплината, особено въ единъ Парламентъ, е нѣщо, което трѣбва да се цени, да стои на пръвъ планъ, макаръ да се предполага, че депутатътъ, че народниятъ представителъ идва въ Парламента съ нуждната подготовка, съ нужния интелектъ, за да нѣма нужда отъ прилагане на санкциитѣ, които предвижда правилникътъ за вътрешния редъ на Народното събрание. Не е Народниятъ блокъ, който е за създаването на дисциплина въ Парламента, която да души, да не позволява свободното проявление на депутата, който да му отнема възможността да се изкаже по единъ въпросъ, сложенъ за разглеждане въ дадено заседание на Парламента, тогава, когато неговото разбиране, разбирането на партията, която той представлява, му налага да каже по съвѣстъ спокойно, свободно онова, което неговата партийна програма му налага въ дадения случай.

Г. г. народни представители! Свободата на народния представителъ съвсемъ не значи и не трѣбва да се разбира, че трѣбва да бѣде превръщана въ свободия въ известенъ моментъ. Какво нѣщо е самъ по себе си Парламентътъ? Той нито е мѣсто, кждето може да се вербуватъ партизани за една партия; нито е мѣсто, отъ кждето може да се убеждаватъ галеритѣ, че само ние сме най-добрата партия; нито е мѣсто, кждето можемъ да споримъ и да дѣлимъ мегданъ като политически противници.

Г. Костовъ (раб): Да си правимъ пропаганда.

Г. Енчевъ (з): Народното събрание е мѣсто, което трѣбва да обединява цѣлия български народъ.

Д. Икснсовъ (раб): Гдето витаятъ „злитѣ духове“!

Г. Енчевъ (з): Народното събрание е мѣсто, кждето българскиятъ народъ казва своитѣ болки чрезъ представителитѣ си, а не е мѣсто, дето нѣкои хора, които той е пратилъ вътре, съ държанието си да унижатъ престижа на Парламента. Твърде често сте чували, г. г. народни представители, да се прави упрѣкъ на българската преса, че съ голѣма охота тя отбелязва скандалитѣ въ Събранието. Проследете пресата отъ най-последно време — мога да ви увѣря, че страницитѣ ѝ се пълнятъ само съ скандалитѣ тукъ. Но, г. г. народни представители, колкото повече пресата изтъква скандалитѣ въ Камарата, толкова повече тя иска да каже помяо на народния представителъ вътре въ Камарата, че трѣбва да се упражнява контролъ въ вътрешния животъ на Парламента, че депутатътъ трѣбва да има единъ отбранъ, отмѣренъ езикъ, че народниятъ представителъ трѣбва да има единъ строгъ маниеръ на държавникъ и че той никога нѣма да изпълня своята роля и задача, ако, ползувайки се отъ временната гаранция, която му дава трибуната на Народното събрание, иска да държи езикъ и поведение, които могатъ да бѣдатъ таксувани като всичко друго, но не и като държане въ Парламента, и да предизвиква по тоя начинъ бури и сцени, които се следятъ съ интересъ и съ живостъ отъ галерията, както и отъ цѣлия български народъ, който чете съобщенията на българската преса за това.

Г. г. народни представители! Работническиятъ представителъ се опита да изкара, че земеделската парламентарна група се намира въ пленъ; че тя е една отъ „дресиранитѣ“ сега групи; че тя знае само да вдига ръка по даденъ знакъ, безъ да влага нѣщо свое; че тя се е отрекла, едва ли не, отъ всички принципи, които има Българскиятъ земеделски народенъ съюзъ и изповѣдва предъ българския народъ и предъ цѣлия свѣтъ, и че тая именно група измѣнила на желанието, което е имало по-рано въ нея, да бѣде въ единенъ фронтъ съ Работническата партия и съ нейната парламентарна група и е скъсала завинаги съ трудящитѣ се маси. Отъ друга страна, сѣщата парламентарна група на Българския земеделски народенъ съюзъ е подъ ударитѣ на една друга парламентарна група — на Демократическия сговоръ — и е обектъ на атакитѣ на пресата на тоя последния. Четете днешния „Демократически сговоръ“, който пише статия „Тѣ не сѣм виновни“; прочетете я хубаво, добросъвестно: вие ще видите тогава какъ отъ две страни се атакува една земеделска парламентарна група, която съ нищо не заслужава такива атаки, каквито ѝ се отправятъ, и то при днешното положение, въ което се намира българскиятъ народъ.

Г. Костовъ (раб): Особено отъ г. министъръ-председателя.

Г. Енчевъ (з): Г. г. народни представители! Може ли земледѣлската парламентарна груп да бѣде въ единенъ фронтъ съ Работническата партия?

А. Бояджиевъ (раб): Въ единенъ фронтъ сте съ Демократическия сговоръ. Ето документътъ! (Показва предложението за измѣнение на правилника)

Г. Енчевъ (з): Българскиятъ земледѣлски народенъ съюзъ влѣзе въ Народния блокъ — новата политическа формация у насъ — само защото тоя Блокъ дойде въ името на една справедливостъ, защото дойде да промѣни курса на политиката на България, да пресѣче она старъ пѣтъ, изъ който се е вървѣло досега, да обнови пѣтищата, по които може да се постигне сближение между всички съсловия и класи въ тая страна и да промѣни начина на едно управление, на една властъ, за да се внесе наистина вѣра въ народа и да се създаде едно закрепване на вѣрата и къмъ Парламентъ, и къмъ управление. Не може да се третира въпроситъ така, както ги третира работническиятъ представителъ, който смѣта, че трѣбва да отрича българския Парламентъ и да иска замѣстването му съ другъ Парламентъ — Парламентъ на диктатурата въ тая страна.

Г. г. народни представители! Земледѣлскиятъ съюзъ, отъ който изхождамъ, не може да влѣга знамето на раздори и кърви въ тази страна. Земледѣлскиятъ съюзъ дойде въ името на миръ да сътрудничи на другитъ партии, макаръ нѣкои да го обвиняватъ, че той управлява днесъ като продаденъ. Земледѣлскиятъ съюзъ дойде да докаже на всички онѣзи, които го обвиняваха до вчера, че той наистина не е такава организация, която би могла да се държи подъ праха, както се казва въ статията на в. „Демократически сговоръ“, кждето се отправя единъ голѣмъ и силенъ упрекъ на Демократическата партия и респективно на г. Малиновъ и г. Мушановъ, че сѣ извършили единъ непростимъ грѣхъ, като сѣ потърсили сътрудничеството на Земледѣлския съюзъ, като сѣ го извадили отъ праха на забвението и сѣ го издигнали на политическата сцена.

Г. г. народни представители! Отъ устата на Работническата партия, която претендира да пресѣздае човѣшкитъ маси, да ги превѣзпата, да направи човѣка наистина идеаленъ, за да може да му нареди единъ общественъ строй, изграденъ само върху постиженията, които могатъ да се направятъ, при възпитанието на човѣка, като индивидъ, като интелектъ, винаги, казвамъ, отъ устата на Работническата партия се лѣятъ думи за диктатура, за кърви, за бунтове, за революция, за барикади. И на тѣзи барикади кого мислите призоваватъ тѣ да се бие? Едва ли не призоваватъ българската Народняшка партия да имъ направи революция; тѣ като-че-ли искатъ нея да изкаратъ да сваля Народния блокъ, да се освободи фронтътъ, който българската властъ заема, и на нейно мѣсто да дойде диктатурата на пролетариата, за да може Асенъ Бояджиевъ и господата (Сочи работницитъ), тѣй много меракли за бунтове и кърви, да размахатъ своя мечъ и да подгонятъ всички въ тая страна.

Г. г. народни представители! Работническата партия е подъ грижитъ на българската властъ, която се грижи за нея тѣй, както се грижи за онѣзи краища, кждето нѣма производство, да имъ праща храна и припаси, както се грижи за безработното население, като му дава срѣдства. Работническа партия не пропуска случай да манифестира тукъ своитъ закони, да отрича Парламента и управлението, което дойде на 21 юний, защото Работническата партия е тази, която не би могла по другъ пѣтъ да върви, освенъ да вдигне високо знамето и да каже: ние сме на фронта на революцията, ние сме на фронта на войната, ние не можемъ да следваме вашитъ пѣтища на миръ, пѣтища на спокойно законодателство, пѣтища на спокойно разглеждане на голѣмитъ социални въпроси, съ които е свързано българското стопанство.

Г. г. народни представители! Какъ вие ще се сърдите на създаването на една дисциплина по-яко чувствувана тукъ отъ народнитъ представители? Вземете речта на разпопения дѣдо полъ, когато се бѣше разпѣналъ отъ трибуната на Народното събрание да хвърля калъ и хули противъ църквата и Бога и всичко въ тази страна. Може ли да се допусне използването на свободата на словото отъ трибуната на Народното събрание по такъвъ начинъ, че единъ безбожникъ да проповѣдва отъ нея своето безбожие? Г. г. народни представители! Разбирамъ дѣдо полъ Русиновъ, сега мирски гражданинъ, да излѣзе съ своето недоволство на разпопенъ полъ да се сърди на своето духовно началство, че е изпаднало въ противоречие съ него и съ канонитъ на църквата, но не мога да

разбера да дойде тукъ да ни разправя за своитъ увлечения и че се вразумилъ следъ като 17 години проповѣдвалъ и причастявалъ християнитъ отъ олтара на църквата, въ която е служилъ! Г. г. народни представители! Да се провежда политиката има много мѣста, много трибуни вънъ отъ Народното събрание. Но трибуната на Народното събрание да става мѣсто...

К. Русиновъ (раб): Азъ съмъ възпитанъ въ духа на маситъ и на истината. Калъта, която се хвърля върху църквата, не я хвърлямъ азъ, а я хвърлятъ поповетъ и владичитъ съ своитъ мърсотии, съ своитъ спекулации и съ своитъ грабежи.

Обаждайте се отъ мнозинството: Отче, отче!

Председателстващъ Н. Захариевъ (Звъни)

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Въ всѣки случай, ако е имало нѣкой, който да е търгувалъ съ своята вѣра, то сте Вие, защото, като служехте на църквата, сте се продавали за пари и днесъ служите на конспирацията пакъ за пари.

К. Русиновъ (раб): Вие нѣмате основание да ме обвинявате.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Вие сте търгували съ Вашата съвѣстъ. Вие казвахте, че 19 години сте лѣгали. Азъ искамъ сега да Ви кажа, че 19 месеца, откакъ сте комунистъ, сигурно повече лѣжете, отколкото сте лѣгали досега въ продължение на 19 години. Защото човѣкъ, който има безсрамие да казва, че е лѣгалъ, той сега е още по-голѣмъ лѣжець.

К. Русиновъ (раб): Щомъ вашата църква ви позволява да убивате работници и да лѣете крѣвъ, вие ще я защитавате.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Сега си намѣри мѣсто да служишъ на болшевишката конспирация съ лѣжи и хули! Щомъ 19 години си лѣгалъ, сега нѣма да се стѣснявашъ да лѣжешъ още повече!

Г. Енчевъ (з): Г. г. народни представители! Ние не дойдохме да проливаме кърви, а дойдохме да донесемъ миръ и да протегнемъ рѣка като братъ на братъ, защото България се огъва, както се огъва и цѣлитъ свѣтъ, въ новитъ времена, които преживяваме.

Г. г. народни представители! Работническиятъ представителъ Русиновъ, следъ като се е освободилъ отъ ратото и заемайки положението на мирски гражданинъ, не може да използва Народното събрание като мѣсто, кждето свободно да се изказва, като мѣсто, кждето е намѣрилъ пълна галерия, предъ която да сѣе безбожие и отвращение отъ църквата. По тоя начинъ народътъ идва до убеждение все повече и повече, че Народното събрание не желае да разрешава голѣмитъ стопански въпроси, а че групитъ тамъ си правятъ своитъ агитации.

Г. г. народни представители! Когато се разглеждаха голѣмитъ въпроси, каквито сѣ законътъ за облекчение на земедѣлца-стопанинъ и законътъ за облекчение на длъжницитъ — законитъ, съ които току-що ликвидирахме на трето четене — азъ питахъ, освенъ онова становище, което отделната партия може да има къмъ тѣхъ, за какви диктатури и за какви истории може да се говори тукъ, за да се дойде до заключението, че съ внесеното предложение за измѣнение правилника за вътрешния редъ на Народното събрание, щѣли да се завързватъ вече устата на народнитъ представители? Нѣма да ви завържемъ устата, г. г. народни представители, ако вие говорите какъ да се помогне на безработното население днесъ, ако вие говорите, че България, вървейки по единъ пѣтъ на разумно управление, вървейки по единъ пѣтъ на спокойно преценяване на всички голѣми въпроси, проучвайки и координирайки интереситъ на всички съсловия и класи въ страната, може да дойде единъ денъ до положение, когато наистина да бѣде сочена отъ другитъ съ прѣстъ.

Но, г. г. народни представители отъ Работническата партия, азъ се обръщамъ още веднажъ къмъ васъ, като ви казвамъ, че вие съ най-голѣмо право и основание трѣбва да изпълните единъ свой дългъ къмъ г. Ляпчева, който, имайки предъ видъ новата политика, водена отъ 9 юний 1923 г. до 21 юний 1931 г., сметна, че трѣбва да се измѣни избирателниятъ законъ и го измѣни по такъвъ начинъ, че вие можяхте да се възползвате най-много. Г. Стойчо Мошановъ, съ тебеширъ въ рѣка изчисляваше

на черната дъска, че при измѣнението на избирателния законъ, печалбата на Сговора ще бѣде такава и такава. Разбира се, тия смѣтки погребяха Сговора, погребяха го като политическа група, която държеше властта насила и мимо-желанието на българския народъ. Отплатете се на г. Ляпчевъ, купете си портрета му и го сложете въ къщи и не се сърдете на буржоазията, защото тя ви даде възможност да имате 32 стрелци, които днесъ работятъ противъ българската държава и рушатъ нейнитъ устон.

П. Стоевъ (раб): Задъ всѣки вашъ мандатъ стоятъ 3.500 избиратели, а задъ всѣки нашъ мандатъ стоятъ по 5.000 избиратели!

Г. Енчевъ (з): Колко сж избирателитъ задъ васъ и колко сж избирателитъ задъ насъ, това ще се види при единъ другъ случай, когато ще дойде да се провѣрва колко стоятъ задъ васъ и колко стоятъ задъ насъ.

Г. Костовъ (раб): Ако произведете изборитъ така, както досега ги произвеждате, ще имате абсолютно болшинство.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Нѣма да оставимъ вие да превземете държавата съ вашата конспирация.

Г. Костовъ (раб): Ако произвеждате изборитъ по системата на Процепа, ще вземете всички мандати; нѣма да дойде нито единъ отъ оппозицията.

Нѣкой отъ работницитъ: И единъ да остане отъ насъ, пакъ ще защищава интереситъ на работническата класа.

А. Кантарджиевъ (л): Ржката на Ляпчевъ трѣбва да цѣлувате!

Г. Енчевъ (з): Г. г. народни представители! Истина е, че интереситъ на работническата класа и интереситъ на занаятчиитъ, на трудещия се свѣтъ, сж свързани помежду си. Всички се убедили, че не може да се води война между града и селото, че не може и не бива да се изкопава пропасть между тѣхъ, че не бива да се отричатъ интереситъ на тия фактори, които се взаимно допълватъ и че не бива да се насажда онова, което разединява и което убива вѣрата у народа. Можете ли вие да смѣтате, че въ този Парламентъ само работническитъ представители сж защитници на интереситъ на трудещитъ се?

Г. г. народни представители! Всичкитъ закони, всичкитъ мѣроприятия, които минаватъ презъ Парламента и които се обсъждатъ при сѣществувашата дисциплина по стария правилникъ, който сега трѣбва да измѣнимъ, ако Народното събрание даде своето съгласие, сж мѣроприятия, които целятъ да подобрятъ хала на ония, които иматъ нужда отъ намѣсата на Парламента, който трѣбва да интервенира въ отношенията на гражданитъ, за да може да се облекчи положението на нуждаещитъ се.

Но, г. г. народни представители, да трѣгнемъ ли по акъла на тия юнаци, които стоятъ тукъ (Сочи работницитъ), да трѣгнемъ ли по тѣхния мащабы, по тѣхната мѣрка и да се съгласимъ да разрушимъ всичко, за да започнемъ да градимъ новото, неизвестното?

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: По рускитъ методи ще вървимъ!

Г. Енчевъ (з): Вие, г. г. народни представители отъ Работническата партия — безъ нѣкой да иска да ви уязвява и да намалява вашия престижъ на народни представители — не виждате ли всѣки день да се изнасятъ все нови подробности въ рускитъ списания, които кръстосватъ нашата страна, че животътъ въ Русия е много по-страшенъ, отколкото у насъ, че нашиятъ селянинъ днесъ е много по-добре, отколкото е рускиятъ селянинъ? Вие искате да играете ролята на истински и достойни представители на българското трудещо се селячество, обаче вие играете ролята на нѣкакви представители на свѣтския строй, който трѣбва да провеждате въ нашата страна. Вие се сърдите, че, измѣнявайки правилника за вътрешния редъ на Народното събрание, на васъ не ще ви се дава възможност да говорите за защита правата и болкитъ на трудещия се свѣтъ. Ние чухме, обаче, г. Бояджиевъ да таксува вашата група като група на Трудовия блокъ, а не на Работническата партия. Отъ кой день и съ кого сте направили трудовъ блокъ?

Г. Костовъ (раб): Ние сме избраници на трудовия блокъ на работницитъ и селянитъ.

С. Таковъ (з): Вие сте избраници отъ централната листа.

Г. Енчевъ (з): Квалифицираниятъ работникъ, оня работникъ, който въ своята организация е само работникъ, който има две рѣде и нищо друго, който чака помощта на държавата, който протѣга рѣде къмъ държавата въ моментъ на безработица, има своя достоенъ представител не въ васъ, а въ своята организация, която е лишена отъ тая тѣсногрѣда политика, която вие искате да провеждате.

Г. г. народни представители! Българското работничество не може да се смѣсва съ Земледѣлския съюзъ, който е съюзъ на дребни собственици, които макаръ да иматъ буржоазна идеология, но сѣщевременно искатъ дотолкова, доколкото може и е необходимо, да се коригира сѣществувашето стопанско положение на страната. Това Земледѣлскиятъ съюзъ или, по-право, Народниятъ блокъ го прави, но не мащаба, който вие искате.

Г. г. народни представители! Какво можемъ да искаме повече отъ това, когато се обсъждатъ въпроситъ въ Парламента, да се издигне престижътъ и достойнството на Парламента? Ако следите пресата напоследѣкъ, вие ще видите, че у насъ има срѣди, които искатъ да убиятъ авторитета на българския Парламентъ. Азъ нѣма да визирамъ представителитъ на работницитъ, защото тѣ отричатъ Парламента по принципъ, обаче тѣ не се смущаватъ, когато дойде да получаватъ дневнитъ си отъ буржоазната българска държава, да се явятъ и да получатъ тия дневни като представители на работния трудовъ народъ. Когато, обаче, тѣ дойдатъ тукъ, на трибуната, за тѣхъ нѣма българско Народно събрание, тѣ виждатъ руско народно събрание, руски методи, руски организации; за тѣхъ руското е всичко, а българското нищо, обаче тѣ нѣма куражъ да напуснатъ България и да отидатъ въ Русия. Но, г. г. народни представители, има и други срѣди, които атакуватъ Парламента, които умаловажаватъ значението на българския Парламентъ, които всѣки день се стремятъ да убеждаватъ факторитъ въ страната, че Парламентътъ е загубилъ своето значение, че трѣбва да бѣде замѣненъ съ нѣщо друго, съ нѣкаква диктатура, която ще дойде по подобие на диктатуритъ въ другитъ страни. Много често, когато едни или други търсятъ сили и здравия ржце, които да поставятъ всѣкиго на мѣстото, сочатъ Муслими и други диктатори въ свѣта.

Г. г. народни представители! Когато става дума за българския Парламентъ, за придобивкитъ на демокрацията, извоювани съ толкова много кръвъ и жертви въ миналитъ времена, не трѣбва да се забравя, че подронването престижа на Парламента води къмъ едно обеззѣряване на народа, изгубване вѣра въ правителство и държавници, което води къмъ анархия, отъ която трѣбва да пазимъ народа, защото края на анархията никой не вижда кжде е.

Г. г. народни представители! Нека отъ туй мѣсто, което е свѣто за народнитъ представители, народниятъ представител се лиши отъ тѣсногрѣдието, когато се касае за свободата на народния представител. Нѣма кой да ме ограничи мене, когато азъ защищавамъ интереситъ на земеделския народъ, когато защищавамъ политиката на Народния блокъ, провеждайки законодателството на Народния блокъ. Когато ще кажа истината по единъ въпросъ, който се слага за разглеждане съ единъ или другъ законопроектъ, внесенъ отъ Министерския съветъ, нѣма кой да ме спъне, ако се движа въ линиитъ, които сж очертани и отъ конституцията и отъ традициитъ въ Парламента, разглеждайки само материята по даденъ законопроектъ. Но когато дойде на туй мѣсто (Сочи трибуната) работнически народенъ представителъ, той нѣма да ви каже нито една дума по разглеждания законопроектъ, не взема думата да каже нѣщо сѣществено по него, а зинаги взема думата да се прави агитация. Съгласете се, че се налага една промѣна въ дисциплината. Ние имаме предъ видъ, че дневното мнозинство утре може да дойде въ оппозиция. Но ние не можемъ да се съгласимъ съ вашето разбиране, когато знаемъ, че дисциплината вие я издигате въ култъ въ Русия, че тамъ не може да има никакъвъ напредѣкъ безъ нея, че тамъ съ камбани лѣгатъ и съ камбани ставатъ, съ камбани чорба получаватъ, съ камбани си обуватъ обувката, съ камбани се разпасватъ и опасватъ. Има много голѣма разлика между тази ваша дисциплина и тая, която ние искаме да проведемъ въ нашия правилникъ, за да ви гарантираме свободата да говорите, но не да превръщате трибуната въ мѣсто за агитации и пропаганди, мѣстото на които е вънъ отъ Парламента.

Г. г. народни представители! Мене ми се струва, че и вие ще се съгласите, че много закони, които сж създадени въ миналото, много текстове отъ наказателния законъ, които нѣкога сж имали приложение и сж давали резултатъ, днесъ се чувствува, че не сж подходящи, за-

щото новите времена искат нови мърки, известни подобрения, ново социално законодателство, което се иска не от капризите на отделната личност, но от големите интереси на широките народни слоеве.

Г. г. народни представители! Проектът за изменение на правилника за вътрешния ред на Народното събрание се разделя на две части — така се вижда поне от мотивите на вносителите. Първата част се отнася до дисциплината, която трябва да съществува в Парламента, а втората част се отнася за канцеларщината, която трябва да се уреди. Искаме да дадем възможност стенографската служба да може да издава дневниците на Народното събрание още същия ден. Какво осъдително има в това? Парламентът в другите държави е снабден с радиопредатели. Ако има радиопредатели, когато произнасяме нашите речи, вашите речи не ще се произнасят с този жаргон, с който вие (Към работниците!) си служите. Тогава онези, които си ни избрали, ще чуят какво се говори тук и ще знаят какво поведение държат техните представители в Парламента. И ако българските избиратели, г. г. народни представители, биха могли да слушат вечер по радиото нашите речи тук, аз вярвам, че Работническата партия щеше да загуби 80—90% от своите привърженици, само поради лошия жаргон на техните речи. (Възгласи от работниците)

А. Бояджиев (раб): Нека загубим. Съгласни сме да има радиопредател.

П. Стоев (раб): Спрете конфискацията на нашата преса.

Г. Енчев (з): Конфискацията на работническата преса няма нищо общо с дейността на Народното събрание. Има друга власт в страната, която се занимава с вашата преса и, не се съмнявам, се стреми да изпълни добросъвестно своя дълг. Вие, г-да от работническата група, в сегашния момент, когато държавата се огъва, недейте трови народната душа с онова, което няма да стане, с онова, което не можете да направите. Недейте мисли, че животът, който е резултат на една глътка, на една неизмърима, на една непресмътна еволюция, може да се огъва тъй, както вие желаете, може за 24 часа да се престои по ваш терк. Вие сте много малки, за да направите това, което някога Сталин и Троцки мислеха, че могат да направят — да унищожат руския империалистически строй и да превърнат държавата в една държава на мир, в която ще тече само мед и масло. Виждате, че сега там няма нищо подобно — и там има дисциплина, и там има бой, и там има арести. (Възгласи от работниците)

Някой от работниците: Там няма бой.

Г. Енчев (з): Там за онези, които се осмеляват да говорят против съветската власт, има чрезвычайка, която осжда и убива по заповед под шума на моторите. Когато чрезвычайката реши да убие някого, вие бучате 50—100 мотори, за да се унищожи чрез техния шум писъкът и олеята на ония, които вътре ги убиват. (Възгласи от работниците)

П. Стоев (раб): Имате гръшка.

Г. Енчев (з): Недейте да говорите за 9 юний. Оставете историята да седи, оставете историята да търси отговорности от всички ония, които си вършили дѣла, които не са в хармония с нашата конституция. Историята ще си каже думата. Историята няма да бъде от нашите банки, няма да бъде и от нашите партии; той ще напише историята такава, каквато тя трябва да бъде, ще даде истинския лик на събитията и на всички, които са участвували в известни незаконни действия.

Недейте създава впечатление, г. г. работнически представители, че, освен вашите разбирания, освен вашата система, препоръчвана и провеждана от трибуната на Народното събрание, няма друга система и че, следователно, ние трябва да паднем пред вас и коленопреклонно да признаем: елате вие, работници, каквото кажете, туй ще стане. Има още пштица, по които държавата може да върви и по които, като вървим, можем да разчитаме с една сигурност да спасим България. И като вървим по тези пштица, ние, безспорно, ще приемем тия малки поправки въ правилника за вътрешния ред на Народното събрание, за да гарантираме свободата на депутата за да гарантираме спокойствието и достойн-

ството на народното представителство и за честта на Парламента, да не се държат речи, каквито всеки ден слушаме, с които да се провокира и превръща Парламентът от свещено място, от място на почит, в място, от което може да се сквернословни и злослови, и по този начин да се издигне Парламентът, защото без Парламента, без тази голяма придобивка на демокрацията, българският народ и цялостният свят има много да се лутат, защото няма установени други пштица, по които да се върви.

Завършвайки, г. г. народни представители, аз намирам, че трябва да се приеме това предложение за изменение и допълнение на правилника за вътрешния ред на Народното събрание, да се изпрати въ комисията, където да бъдат направени всички възможни и полезни поправки — там и вие, г. г. работнически представители, ще имате възможност да кажете вашата дума — . . .

От работниците: Нямаме такава възможност.

Г. Енчев (з): . . . и да се дойде тук с едни изменения и допълнения на правилника, с който, като ги приемем, да допринесем за издигане престижа на депутата и на българския Парламент, който от ден на ден, поради това държане, което има днес в него, се подронва и изгубва своето влияние между българския народ. (Ръжкоплъскания от мнозинството)

Председателстващ Н. Захариев: Г. г. народни представители! Преди да вдигна заседанието, председателството предлага за членове на комисията, която ще прегледа предложението за изменение и допълнение на някои членове от правилника за вътрешния ред на Народното събрание, следните лица: д-р Христо Мутафов, Коста Желев, Боян Петров, д-р Иван Бешков, Жеко Маджаров, Иван Василев, Христо Близнаков, Андрей Икономов, Христо Родев, Георги Генов, Жеко Желябов, Владимир Молдов, Христо Статев, Петър Мърмев и Димитър Нейков. (Възгласи от работниците)

П. Стоев (раб): Какъ газите правилника. Нашата парламентарна група няма представител и въ тази комисия. Толкова голяма група оставате без представител! (Глъчка)

А. Бояджиев (раб): Това е най-голяма провокация. И въ тази комисия не слагате представител на нашата парламентарна група макаръ тя да е от 30 души. Явно доказателство, че от вашия парламентаризъм няма нито помен.

П. Стоев (раб): Ето какъ вие пазите парламентаризма.

Председателстващ Н. Захариев: (Звъни) Моля ви се! Към изброените от мене лица предлагам да се прибави и народният представител г. Петко Стоев, от страна на Работническата парламентарна група.

Х. Родев (нац. л): Ако е въпрос за работа, по-добре е да поставим г. Митю Станев. Ако е въпрос за гюрултия, друга работа.

П. Стоев (раб): Ние искаме от нашата парламентарна група да влѣзат въ комисията трима души.

Д. Икономов (раб): Искаме нашата група да бъде пропорционално представена, съгласно правилника.

Председателстващ Н. Захариев: Моля ви се г-да! Бюрото предлага към изброените лица, които ще влѣзат въ тая комисия, да влѣзе от страна на работническата парламентарна група и народният представител г. Димитър Икономов.

П. Стоев (раб): Само единъ ли?

А. Бояджиев (раб): Трима души искаме да влѣзат от насъ въ комисията.

П. Стоев (раб): Запазете правилника. Трѣбва да бъдат представени пропорционално на числото на депутатите от групата ни.

Председателстващ Н. Захариев: Които приемат предложението от бюрото народни представители да влѣзат въ комисията, която ще прегледа предложението за изменение и допълнение някои членове от правилника

за вътрешния редъ на обикновеното Народно събрание; като отъ страна на Работническата парламентарна група влѣзе г. Димитъръ Икономовъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Има думата г. министърътъ на вътрешнитѣ работи.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Г. г. народни представители! Предлагамъ следния дневенъ редъ за утрешното заседание:

1. Попълване състава на парламентарнитѣ комисии;
2. Докладъ отъ комисията по Министерството на правосъдието по искането разрешение за даване подъ съждъ на родния представител Христо Георгиевъ Софиевъ;
3. Първо четене законопроекта за разрешаване временни кредити за нуждитѣ на държавата презъ м. м. априлъ и май отъ финансовата 1932/1933 г.;
4. Първо четене законопроекта за извънбюджетния (свръхсмѣтенъ) кредитъ за 1931/1932г.;
5. Първо четене законопроекта за разрешаване на Столичната община да сключи заемъ;
6. Първо четене законопроекта за освобождаване отъ отговорностъ и за окончателно отчитане бившия секретаръ-бирникъ въ с. Джулюница и пр.;
7. Първо четене законопроекта за отпущане на наследнитѣ на Методи Храновъ еднократна помощъ;
8. Първо четене предложението за измѣнение и допълнение нѣкои членове отъ правилника за вътрешния редъ на обикновеното Народно събрание. (Продължение разискванията);

9. Одобрение предложението за одобрение подписания въ София на 25 юний 1931 г. договоръ за помирение, арбитражъ и пр. между България и Белгия;

10. Одобрение предложението за одобрение подписания въ София на 26 юний 1931 г. договоръ за помирение и пр. между България и Испания;

11. Одобрение предложението за одобрение подписания въ София на 26 ноемврий 1931 г. договоръ за помирение, арбитражъ и пр. между България и Норвегия;

12. Второ четене законопроекта за измѣнение на т. т. 11 и 13 на чл. чл. 88 и 67 отъ закона за градскитѣ и селскитѣ общини;

13. Второ четене законопроекта за данѣчнитѣ облекчения;

14. Второ четене законопроекта за пенсиитѣ за изслужено време;

15. Докладъ на комисията по провѣрка на изборитѣ (Докладъ на егридеренския изборъ);

16. Докладъ на прошетарната комисия.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ така предложения отъ г. министра на вътрешнитѣ работи дневенъ редъ за утрешното заседание, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието за утре въ 4 ч. следъ пладне.

(Вдигнато въ 20 ч. и 5 м.)

Председателъ: **А. МАЛИНОВЪ**

Подпредседателъ: **Н. ЗАХАРИЕВЪ**

Секретари: { **А. КАНТАРДЖИЕВЪ**
Т. ХР. МЕЧКАРСКИ

Началникъ на Стенографското отдѣление: **Д. АНТОНОВЪ**